

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**Απόψεις και στάσεις των νέων για την σεξουαλική
παρενόχληση**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
THEODOROU MARIA LEMONIA

ΦΛΩΡΙΝΑ
ΜΑΪΟΣ 2023

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Abstract	5
Ευχαριστίες	7
Εισαγωγή	8
<i>Στόχος</i>	8
<i>Ηλικία</i>	9
<i>Ορισμός Σεξουαλικής Παρενόχλησης</i>	10
<i>Τριμερές Μοντέλο της Σεξουαλικής Παρενόχλησης</i>	11
<i>Επιπολασμός Φαινομένου</i>	13
<i>Μύθοι για την Σεξουαλική Παρενόχληση</i>	14
<i>Ορισμός</i>	14
<i>Θύτης & Θύμα</i>	15
<i>Διαμόρφωση μύθων</i>	15
<i>Δικαιολόγηση των μύθων</i>	16
<i>Απόδοση Ευθύνης</i>	17
<i>Το μερίδιο ευθύνης του δράστη</i>	17
<i>Το μερίδιο ευθύνης του θύματος</i>	18
<i>Η Παρούσα Έρευνα</i>	19
Μέθοδος	23
<i>Συμμετέχοντες/ουσες</i>	23
<i>Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων</i>	26
<i>Βινιέτες</i>	26
<i>The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale</i>	28
<i>Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων</i>	29
Αποτελέσματα	31
<i>Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία</i>	31

<i>Έλεγχος Αξιοπιστίας</i>	33
<i>Έλεγχος Κανονικότητας</i>	34
<i>Διαφορές Ανδρών & Γυναικών</i>	34
<i>Συσχετίσεις μεταβλητών</i>	36
Συζήτηση	40
<i>Περιορισμοί της Έρευνας</i>	49
<i>Μελλοντικές Κατευθύνσεις</i>	50
Βιβλιογραφία	51
Παράρτημα 1	55
Παράρτημα 2	56
Παράρτημα 3	58

Περίληψη

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων και των στάσεων των νέων που διανύουν την περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης ως προς το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Το δείγμα αποτελούταν από 75 άνδρες, 128 γυναίκες και 2 άτομα που δήλωσαν άλλο φύλο, και το ηλικιακό φάσμα κυμάνθηκε από τα 18 έως τα 29 έτη. Εξετάστηκαν οι διαφορές των δύο φύλων για το τι ορίζουν ως σεξουαλική παρενόχληση, κατά πόσο αποδίδουν ευθύνη στο πρόσωπο του θύτη και κατά πόσο στο θύματος. Επίσης, ερευνήθηκαν οι διαφορές που παρουσίασαν για την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης. Παράλληλα, εξετάστηκε η ύπαρξη συσχετίσεων μεταξύ του ορισμού, της απόδοσης ευθύνης του θύτη και του θύματος και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη μέτρηση του ορισμού και της απόδοσης ευθύνης αποτέλεσαν 3 βινιέτες με σενάρια λεκτικής και σωματικής παρενόχλησης και παρενόχλησης με υπονοούμενο. Η συλλογή δεδομένων έγινε μέσω διαμοιρασμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Τα αποτελέσματα υπέδειξαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στην αποδοχή μύθων και σε κάθε βινιέτα στην απόδοση ευθύνης για το θύμα. Στον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης, διαφορές βρέθηκαν στη σωματική μορφή και στη παρενόχληση με υπονοούμενο. Στην απόδοση ευθύνης του θύτη, διαφορές εντοπίστηκαν μόνο στην παρενόχληση με υπονοούμενο. Συσχετίσεις παρουσιάστηκαν μεταξύ της αποδοχής των μύθων, του ορισμού και της απόδοσης ευθύνης για τον θύτη και της απόδοσης ευθύνης για το θύμα. Υπήρξε συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης του θύτη για κάθε περίπτωση, ενώ συσχετίσεις στις περιπτώσεις της σωματικής παρενόχλησης και της παρενόχλησης με υπονοούμενο βρέθηκαν μεταξύ ορισμού και απόδοσης ευθύνης στο θύμα, καθώς και μεταξύ απόδοσης ευθύνης θύτη και απόδοσης ευθύνης θύματος. Τα ευρήματα αυτά συζητούνται σε σχέση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, και ερμηνεύονται ως απόρροια της επίδρασης των κοινωνικών νορμών για τις γενικότερες στάσεις των δύο φύλων στα ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης. Η καταγραφή και κατανόηση των απόψεων των αναδυόμενων ενηλίκων για τη σεξουαλική παρενόχληση είναι σημαντική τόσο για τη διαμόρφωση προγραμμάτων πρόληψης που θα ανταποκρίνονται στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, όσο και για την μελλοντική έρευνα επί του παρόντος θέματος.

Λέξεις-Κλειδιά: σεξουαλική παρενόχληση, άνδρες, γυναίκες, μύθοι παρενόχλησης, βινιέτες

Abstract

The aim of the present study was to investigate and analyze young peoples of emerging adulthood views and attitudes towards sexual harassment. The sample consisted of 75 men, 128 women, and 2 people who reported another gender, and the age range was from 18 to 29 years. The differences between the two genders were examined for what they define as sexual harassment, to what extent they attribute responsibility to the perpetrator and to what extent they blame the victim. Also, the differences the two genders presented in accepting the myths of sexual harassment were investigated. At the same time, the existence of correlations between the definition, attribution of responsibility of the perpetrator, responsibility of the victim and the acceptance of myths were also examined. The tools used to measure definition and attribution of responsibility were 3 vignettes with scenarios of verbal and physical harassment and harassment by implication. To measure the acceptance of myths, the ‘‘Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale was used’’. Data collection was done through social media sharing. Results indicated significant gender differences in acceptance of myths and in all of the vignettes in attribution of blame for the victim. In the definition of sexual harassment, differences were found in physical harassment and in harassment by implication. In attribution of perpetrator’s responsibility, differences were found only in harassment by implication. Correlations were shown between the acceptance of myths, the definition and attribution of responsibility for both the perpetrator and the victim. There was correlation between definition and attribution of perpetrator’s responsibility for each case, while correlations in the cases of physical harassment and harassment by implication were found between definition and attribution of responsibility to the victim, as well as in attribution of perpetrator’s and in attribution of victim’s responsibility. These findings are discussed in relation to the existing

literature, and are interpreted as a consequence of the effect of social norms on the general attitudes of both genders on the issues of sexual harassment. Documenting and understanding emerging adults' views on sexual harassment is both important for designing prevention programs that will respond to this particular age group, and for future research on this topic.

Key Words: sexual harassment, men, women, harassment myths, vignettes

Ευχαριστίες

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, στο τμήμα Ψυχολογίας κατά το έτος 2023. Για την διεκπεραίωση και την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω ολόψυχα την κυρία Μαύρου Σταυρούλα, που ως επόπτρια διέθεσε χρόνο και κατανόηση καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Την ευχαριστώ βαθύτατα για όλη την βοήθεια που μου προσέφερε, καθώς η συνεισφορά της υπήρξε πολύτιμη.

Εισαγωγή

Στόχος

Η σεξουαλική παρενόχληση ως ευρεία έννοια ερευνάται αρκετά στη διεθνή βιβλιογραφία (Γρηγορίου, 2010; de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Diehl, 2014; Kenig & Ryan, 1986; Landström et al., 2015; Leigh et al., 2021; Lim, 2018; Lonsway et al., 2008; Mazer & Percival, 1989; Reilly et al., 1986; Rothgerber et al., 2021; Rotundo et al., 2001; Sadler, 2018). Ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο δείχνει να έχει λάβει σοβαρές διαστάσεις, οπότε το ενδιαφέρον για τη διερεύνησή του είναι αυξημένο. Οι απόψεις, οι στάσεις και γενικότερα οι τάσεις για το πώς αντιλαμβάνεται ο κόσμος αυτή τη συνθήκη είναι κάτι το οποίο έχει μελετηθεί ανά τα χρόνια, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε πολλές ακόμα χώρες. Ειδικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες, με την έξαρση του φαινομένου και την κινητοποίηση διαφόρων κινημάτων και οργανώσεων που στοχεύουν στην πρόληψη, την ενημέρωση και τον περιορισμό του, η συγκεκριμένη έννοια είναι ιδιαίτερα επίκαιρη.

Ως ένα ευρέως μελετημένο θέμα, έτσι και στην παρούσα έρευνα γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης διαφόρων πτυχών του. Αποτελεί ζητούμενο το να εξεταστούν οι πιθανές διαφορές στις απόψεις των νεαρών Ελλήνων ανδρών και γυναικών ως προς το κατά πόσο ορίζουν μια κατάσταση ως σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και το κατά πόσο θεωρούν ότι ευθύνεται ο θύτης και κατά πόσο το θύμα σε ένα τέτοιο συμβάν. Επίσης, εξετάζεται το κατά πόσο υπάρχει αποδοχή σε μύθους που αναφέρονται στη σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και το αν εντοπίζονται διαφορές ως προς το φύλο. Σημαντική ακόμα κρίνεται η μελέτη των σχέσεων που ενδέχεται να εμφανίζουν οι προαναφερθείσες έννοιες μεταξύ τους. Στόχος της μελέτης των παραπάνω είναι η πληρέστερη κατανόηση των απόψεων των σύγχρονων αναδυόμενων ενηλίκων για τη σεξουαλική παρενόχληση, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο για την κατανόηση του συνολικού φαινομένου όσο και για τη διαμόρφωση και τον σχεδιασμό προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας.

Ηλικία

Η ηλικία αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Αρκετά κρίσιμα χρόνια θεωρούνται αυτά της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Συγκεκριμένα, αυτή η περίοδος κατά τους Arnett και Padilla (2015), αφορά ένα ενδιάμεσο στάδιο -από τα 18 έως τα 29 έτη- μεταξύ της εφηβείας και της ενηλικίωσης, στη διάρκεια του οποίου εμφανίζονται διάφορα στοιχεία όπως το ότι σε κάποια πράγματα τα άτομα αισθάνονται να είναι ενήλικες ενώ σε άλλα όχι. Εφόσον τα άτομα σε αυτήν την περίοδο ακόμα βρίσκονται σε φάση που διαμορφώνεται ο χαρακτήρας και πολλά στοιχεία είναι ευμετάβλητα, παρουσιάζει ενδιαφέρον το πως αυτό το ηλικιακό φάσμα συνδέεται με τη διαμόρφωση των στάσεων και των απόψεων, ιδιαίτερα για τη σεξουαλική παρενόχληση στην οποία εστιάζει η παρούσα έρευνα. Στη βάση της θεωρίας της αναδυόμενης ενηλικίωσης, τα πέντε βασικά χαρακτηριστικά της είναι η εξερεύνηση της ταυτότητας, η αστάθεια, η εστίαση στον εαυτό, το αίσθημα των ατόμων ότι βρίσκονται στο «ενδιάμεσο» (feeling in-between) και η ανάπτυξη των δυνατοτήτων (Arnett, 2004). Όπως επισημαίνεται βιβλιογραφικά (Arnett & Padilla, 2015), καθώς η ενηλικίωση αφορά κυρίως την ανεξάρτητη οικονομική κατάσταση, τις ανεξάρτητες αποφάσεις και την αποδοχή ότι κάποιος έχει την ευθύνη του εαυτού του, σε κάποια πράγματα -όπως τις σχέσεις- τα άτομα μπορεί να νιώθουν περισσότερο ή λιγότερο ενήλικες, αναλόγως την περίπτωση.

Αυτό βέβαια μπορεί να διαφέρει και στα δύο φύλα. Ενδέχεται οι νεαροί άνδρες αυτού του ηλικιακού εύρους να θεωρήσουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες λιγότερο σημαντική ως παράμετρο της ενηλικίωσης συγκριτικά με τις γυναίκες, όπως και αντίστοιχα οι άνδρες εκφράζουν μεγαλύτερο αριθμό παραβατικών συμπεριφορών (Norona et al., 2014), ως ένα δείγμα ασυμφωνίας με τους κανόνες. Αντίστοιχα, μπορεί να διαφέρει και η ανάπτυξη απέναντι στις απόψεις για τη σεξουαλικότητα ευρύτερα, καθώς οι άνδρες ίσως να δείχνουν μεγαλύτερη ανοχή σε σεξουαλικές καταστάσεις και οι γυναίκες να αποδίδουν στους εαυτούς τους μεγαλύτερη ευθύνη για σεξουαλικά ζητήματα (Norona et al., 2014). Ενδεχομένως, μέσα από τη δόμηση της προσωπικότητας με τέτοια στοιχεία, η κοινωνική πραγματικότητα να επηρεάζει τα νεαρά άτομα με διαφορετικές τάσεις και συμπεριφορές ανά φύλο. Γενικώς όμως, επειδή η αναδυόμενη ενηλικίωση αποτελεί μια περίοδο που διαμορφώνεται ακόμη η ταυτότητα, οι πεποιθήσεις και οι στάσεις συχνά μεταβάλλονται (Arnett, 2004; Arnett

& Padilla, 2015; Norona et al., 2014). Με βάση όλα αυτά τα δεδομένα, μπορεί να θεωρηθεί πως και η διάπλαση στάσεων και απόψεων πάνω σε διάφορα θέματα -όπως και σε αυτό της σεξουαλικής παρενόχλησης στην προκειμένη περίπτωση- αποτελεί κομμάτι της δημιουργίας ταυτότητας. Ακριβώς επειδή πρόκειται για μεταβατική και άστατη περίοδο, επιλέχθηκε αυτό το ηλικιακό φάσμα ώστε να διερευνηθεί σε αυτή την κρίσιμη φάση η οπτική των ατόμων για το εν λόγω θέμα, ως προϊόν μετεξέλιξης της νεότερης γενιάς, καθώς κρίνεται σημαντική η ‘‘νεότερη’’ αντίληψη επί του θέματος.

Αναφορικά με τα πιο νεαρά άτομα, συγκεκριμένα αυτά που βρίσκονται στο ηλικιακό φάσμα της αναδυόμενης ενηλικίωσης, οι στάσεις που παρατηρούνται - ιδιαίτερα από διατριβές εντός του ακαδημαϊκού χώρου- αφορούν κυρίως και πάλι τις έμφυλες διαφορές (Malone & McHugh, 2021; Mazer et Percival, 1989; Reilly et al., 1986; Rothgerber et al., 2021; Shechory-Bitton & Zvi, 2020). Αν και μπορεί να υπάρχουν αντιστοιχίες σε κάποια ευρήματα διαχρονικά, αξίζει να σημειωθεί πως σε ορισμένες περιπτώσεις, συγκριτικά μεταξύ κάποιας παλαιότερης (Terpstra & Baker, 1987) και νεότερης (Rothgerber et al., 2021) αντίστοιχης μελέτης, το ποσοστό των νέων που παρουσιάζει κοινές απόψεις μπορεί να διαφέρει αναφορικά με το με το τι θεωρούν σεξουαλική παρενόχληση και το κατά πόσο είναι ανεκτικοί ως προς αυτή. Σε άλλες περιπτώσεις, μέσω της συγκέντρωσης και της εξέτασης διαφόρων ερευνών ανά τα έτη, οι απόψεις δείχνουν να συγκλίνουν, καθώς φαίνεται ότι όλο και περισσότερα ανεπιθύμητα σεξουαλικά στοιχεία συγκαταλέγονται ως σεξουαλική παρενόχληση τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες σε πλαίσια όπως τον χώρο εργασίας (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2018). Συνοψίζοντας, συνολικά για τα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης, αν και ελαττώνονται οι διαφοροποιήσεις στις απόψεις μεταξύ ανδρών και γυναικών σε ένα βαθμό όσο περνάνε τα χρόνια, αξίζει η εκτεταμένη μελέτη του πώς διαμορφώνονται οι αντιλήψεις αυτές στο σήμερα.

Ορισμός Σεξουαλικής Παρενόχλησης

Η έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης αποτελεί ένα εξέχον φαινόμενο με πολλές διαστάσεις. Ένας γενικός ορισμός αφορά στο ότι αυτό το φαινόμενο λαμβάνει

χώρα όταν οι άνθρωποι στοχοποιούνται με ανεπιθύμητα σεξουαλικά σχόλια, χειρονομίες ή ενέργειες λόγω του πραγματικού ή του αντιλαμβανόμενου φύλου τους, της έκφρασης του φύλου ή του σεξουαλικού προσανατολισμού τους (Burn, 2019). Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να εκδηλωθεί στον εργασιακό χώρο, στα μέσα μαζικής μεταφοράς και σε άλλους δημόσιους χώρους, σε εκπαιδευτικά και αθλητικά πλαίσια και περιβάλλοντα, σε σπίτια, διαδικτυακές ομάδες και κοινωνικές συγκεντρώσεις (Burn, 2019). Οι τρόποι κατά τους οποίους μπορεί να συμβαίνει το φαινόμενο πέρα από την αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο αφορούν και το τηλέφωνο, το διαδίκτυο, το μέιλ μέσω της επίδειξης αντικειμένων και διαφόρου άλλου υλικού ή και μέσω της παραβίασης προσωπικών στοιχείων και δεδομένων (Burn, 2019).

Σημαντική, βέβαια, είναι και η τρέχουσα νομική διάσταση του φαινομένου. Βάσει νομικού πλαισίου στην Ελλάδα, η προαναφερθείσα έννοια ορίζεται ως «οποιοδήποτε λεκτικού, μη λεκτικού ή σωματικού τύπου συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα που έχει ως σκοπό ή απόρροια την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος» (άρθρο 2 περ. δ του ν. 3896/2010). Έχει σημασία ότι το ζήτημα επεκτείνεται και σε ψυχολογικό επίπεδο, καθώς είναι συχνό να προκαλείται πόνος και ταλαιπωρία στα θύματα αφού βιώνονται αισθήματα ενόχλησης, προσβολής, αναστάτωσης, ταπείνωσης, εκφοβισμού, ντροπής, άγχους και τρόμου, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε άλλα ψυχικά και σωματικά ζητήματα (Burn, 2019).

Τριμερές Μοντέλο της Σεξουαλικής Παρενόχλησης

Μια πιο εμπεριστατωμένη εξήγηση που αναφέρεται στη διαμόρφωση και την εκδήλωση της παρενοχλητικής συμπεριφοράς αφορά στο Τριμερές Μοντέλο για τη Σεξουαλική Παρενόχληση. Το συγκεκριμένο μοντέλο δείχνει να καλύπτει πολλαπλές πτυχές της έννοιας και επεξηγεί τις πτυχές της σεξουαλικά παρενοχλητικής συμπεριφοράς επαρκώς. Αυτή η θεώρηση αποτελεί ένα ευρέως αποδεκτό μοντέλο που δημιουργήθηκε από την Fitzgerald και τους συναδέλφους της (1997) σχετικά με τις

συμπεριφορές που εμπίπτουν στο φαινόμενο, αναγνωρίζοντας τρεις υποτύπους συμπεριφοράς.

Ο πρώτος τύπος αφορά την παρενόχληση με βάση το φύλο. Πρόκειται για ωμές σεξουαλικές λεκτικές -όπως σεξιστική και ετεροσεξιστική γλώσσα, αστεία ή σχόλια- και μη λεκτικές συμπεριφορές που εμπίπτουν σε εχθρικές, προσβλητικές και εξευτελιστικές στάσεις που συνδέονται με στοιχεία όπως το φύλο, την ταυτότητα φύλου ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό κάποιου ατόμου. Επιπρόσθετα, άσεμνες, σεξουαλικού τύπου χειρονομίες, όπως και επίδειξη σεξουαλικών αντικειμένων ή και εικόνων στο εργασιακό περιβάλλον ή και η αποστολή τους μέσω μιλ και μηνυμάτων σε κάποιον συνάδελφο εντάσσονται στην κατηγορία της έμφυλης παρενόχλησης (Fitzgerald et al., 1997).

Ένας δεύτερος υπότυπος αναφέρεται στην ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή. Αυτός ο τύπος παρενόχλησης σχετίζεται με την έκφραση υπαινιγμών ή σχολίων -θετικών και αρνητικών- που μπορεί να αφορούν το σώμα ενός ατόμου, το επίμονο κοίταγμα, τα σφυρίγματα στον δρόμο (catcalling), τη διάδοση φημών σεξουαλικού περιεχομένου και την ηλεκτρονική ανταλλαγή σεξουαλικών εικόνων ενός ατόμου. Το ανεπιθύμητο σεξουαλικό άγγιγμα, όπως το άρπαγμα, το τσίμπημα, το "χούφτωμα", το επιτηδευμένο "τρίψιμο" πάνω σε κάποιον με σεξουαλικό τρόπο αποτελούν επίσης ένα είδος ανεπιθύμητης σεξουαλικής προσοχής (Fitzgerald et al., 1997). Ακόμη και το να παρεμποδίζει κάποιος ένα άτομο από τον δρόμο του ή και το να το ακολουθεί με σεξουαλικό τρόπο εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία (Fitzgerald et al., 1997). Οτιδήποτε αυθαίρετο και ανεπιθύμητο που υποδηλώνει σεξουαλική πρόθεση αλλά δεν είναι ανταποδοτικό, όπως επαναλαμβανόμενα αιτήματα για φιλή, ραντεβού ή σεξ, ακόμα και απόπειρα ή ολοκλήρωση βιασμού συγκαταλέγονται, επίσης, στον δεύτερο υπότυπο σεξουαλικής παρενόχλησης (Fitzgerald et al., 1997).

Η τρίτη κατηγορία του τριμερούς μοντέλου είναι ο σεξουαλικός εξαναγκασμός. Συγκεκριμένα, υπάρχει η απαίτηση για σεξουαλική επαφή ή σεξουαλικού τύπου χάρες ως μια προϋπόθεση για τη λήψη ανταμοιβών ή οφελών όπως παροχή εργασίας, προαγωγής, ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, βοήθεια ή καλή αξιολόγηση και βαθμούς για την απόδοση του ατόμου (Fitzgerald et al., 1997).

Συνολικά, εντοπίζονται διαφορές ως προς το φύλο. Διαχρονικά υποδεικνύεται πως οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες θεωρούν περισσότερες καταστάσεις ως δείγματα σεξουαλικής παρενόχλησης, ενώ ακόμα δείχνουν και μικρότερα επίπεδα ανοχής, ευρήματα που είναι κατά βάση συνεπή στη βιβλιογραφία

(Γρηγορίου, 2010; Leigh et al., 2021; Mazer & Percival, 1989; Reilly et al., 1986; Rothgerber et al., 2021; Rotundo et al., 2001).

Επιπολασμός Φαινομένου

Η ανάλυση του επιπολασμού του φαινομένου δείχνει να είναι αξιοσημείωτο θεωρητικό στοιχείο. Ο επιπολασμός ενδέχεται να διαφέρει ανά συνθήκη, όμως υπάρχουν και ευρήματα που σημειώνονται γενικότερα σε κοινό επίπεδο. Μέσω της ανασκόπησης της τρέχουσας βιβλιογραφίας, παρατηρείται πως ένα κοινό πλαίσιο στο οποίο εκδηλώνεται η σεξουαλική παρενόχληση με αρκετά μεγάλη συχνότητα αφορά τον χώρο εργασίας, είτε από άτομα εξουσίας είτε από συναδέλφους ευρύτερα (Burn, 2019; McLaughlin et al., 2012; National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2018). Παρομοίως, παρουσιάζονται αξιοσημείωτα ευρήματα και εντός των πλαισίων της ανώτατης εκπαίδευσης, με την παρενόχληση να αφορά και άτομα του προσωπικού αλλά και συνομήλικους (Wood et al. 2018). Αυτές οι συμπεριφορές κατά κύριο λόγο αφορούν τη θέση εξουσίας και την ισχύ του εκάστοτε ατόμου (Burn, 2019; McLaughlin et al., 2012; National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2018; Wood et al. 2018).

Υπογραμμίζεται και η διαφοροποίηση που υπάρχει μεταξύ ανδρών και γυναικών. Υποδεικνύεται πως κατά κύριο λόγο οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι εκείνες που δέχονται πιο συχνά παρενόχληση (Burn, 2019; National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2018; Wood et al. 2018). Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άνδρες θύματα (Burn, 2019), κάτι το οποίο είναι εξίσου σοβαρό. Λόγω των κοινωνικών νορμών και των ρόλων που αποδίδονται στο κάθε φύλο, προωθούνται περισσότερο στοιχεία που διαμορφώνουν ανάλογες συμπεριφορές και μοντέλα -αναλόγως το κατά πόσο είναι κοινωνικά αποδεκτά κάθε φορά-, κυρίως για τους άνδρες προς τις γυναίκες αλλά και για άλλα άτομα ευρύτερα (Burn, 2019; Wood et al. 2018). Τέτοια στοιχεία που διαμορφώνουν αυτό το μοντέλο συμπεριφοράς μπορούν να θεωρηθούν η προώθηση της αρρενωπότητας, της κυριαρχίας των ανδρών και της σεξουαλικοποίησης των γυναικών (Burn, 2019).

Γενικότερα, οι πιο ευάλωτοι πληθυσμοί δέχονται με μεγαλύτερη συχνότητα σεξουαλική παρενόχληση. Εκτός από τον γυναικείο πληθυσμό, μειονοτικές εθνοτικές ομάδες συγκεντρώνουν, επίσης, μεγαλύτερα ποσοστά παρενόχλησης ή είναι πιο ευάλωτες ως προς αυτή (Burn, 2019; Wood et al. 2018). Η περιθωριοποίηση και η έλλειψη εξουσίας ενισχύουν το φαινόμενο ως προς αυτά τα άτομα (Burn, 2019). Το ίδιο συμβαίνει και με ομάδες με διαφορετικό του ετεροφυλοφιλικού σεξουαλικό προσανατολισμό (Burn, 2019; Wood et al. 2018). Η έρευνα δεν έχει αναπτυχθεί εξίσου και σε αυτόν τον τομέα, ωστόσο τα διαθέσιμα ευρήματα φαίνεται να αντιστοιχούν με τα στοιχεία για τις μειονοτικές ομάδες γενικότερα

Μύθοι για την Σεξουαλική Παρενόχληση

Ορισμός

Μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διάσταση που σχετίζεται με την έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι οι υπάρχοντες μύθοι γύρω από αυτήν. Αν και οι μύθοι γύρω από τέτοια ζητήματα αρχικά διατυπώθηκαν για θέματα βιασμού, ισχύει και μια αντίστοιχη διατύπωση για τους μύθους όταν αυτοί αφορούν τη θεματολογία της σεξουαλικής παρενόχλησης · οι μύθοι αφορούν τις συμπεριφορές και τις πεποιθήσεις που γενικότερα είναι ψευδείς, όντας παρόλα αυτά ευρέως διαδεδομένες και παγιωμένες, εξυπηρετώντας την άρνηση και τη δικαιολόγηση της σεξουαλικής παρενόχλησης των γυναικών εκ μέρους των ανδρών (Lonsway et al., 2008). Αυτές οι ερμηνείες, που προκύπτουν από τα διάφορα στερεότυπα, διαμορφώνουν στενούς ορισμούς ως προς το τι μπορεί να κατονομαστεί ως γνήσιο περιστατικό σεξουαλικής βίας και ποιος θα πρέπει να θεωρηθεί το πραγματικό θύμα σε αυτό (Sadler, 2018). Σχετικά με τους μύθους της σεξουαλικής παρενόχλησης, υποδηλώνεται κατά κύριο λόγο πως υπάρχει μεγαλύτερη αποδοχή από τους άνδρες από ότι από τις γυναίκες συνολικά, παρόλο που υπάρχουν και γυναίκες που δέχονται εξίσου τους μύθους (Diehl et al., 2014; Lonsway et al., 2008; Sadler, 2018).

Θύτης & Θύμα

Η διαμόρφωση της μυθολογίας γύρω από το ζήτημα περιλαμβάνει παραδείγματα και καταστάσεις. Σε αυτές, το εκάστοτε πρόσωπο -εν προκειμένω, οι γυναίκες- θεωρείται πως θυματοποιεί τον ίδιο του τον εαυτό, ευχαριστείται την κατάσταση, υπερβάλλει ή ακόμη και δημιουργεί ψευδείς ισχυρισμούς που αποσκοπούν στο να κερδίσει την προσοχή, να καλύψει δικά του λάθη, ή οι ισχυρισμοί προκύπτουν ακόμη και λόγω “κακίας” (Lonsway et al., 2008). Παράλληλα, θεωρείται ότι τα συμβάντα τα οποία διαπράττονται σχετίζονται μόνο με θύτες άνδρες που είναι “εξαιρετικά αποκλίνοντες” (Lonsway et al., 2008). Ο λόγος που γίνεται αναφορά για άνδρες θύτες και γυναίκες θύματα στους μύθους, είναι επειδή κατά βάση στις διάφορες μορφές σεξουαλικής βίας και βιασμών συνήθως ακολουθείται αυτό το μοτίβο, αντιστοίχως βέβαια και στη σεξουαλική παρενόχληση (Lonsway et al., 2008). Επισημαίνεται ότι αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι μπορεί να υπάρχουν αντίστοιχες μυθολογίες για θύτες γυναίκες και θύματα άνδρες στο ίδιο πλαίσιο (Lonsway et al., 2008).

Διαμόρφωση μύθων

Όπως φαίνεται λοιπόν, η εκάστοτε κουλτούρα είναι αυτή που διαμορφώνει τα συνήθη στοιχεία όπως τα προαναφερόμενα, τόσο για την εικόνα του θύτη όσο και για την εικόνα του θύματος και της συνθήκης συνολικά. Όλα τα στοιχεία βασίζονται σε πολιτισμικούς μύθους και κοινωνικές κατασκευές (Lonsway et al., 2008; Sadler, 2018). Τα διάφορα στερεότυπα επί του θέματος συντελούν στο να θεωρούνται επιτρεπτές συμπεριφορές που εντάσσονται σε ένα φάσμα εξαναγκαστικών σεξουαλικών συμπεριφορών (Sadler, 2018), κάτι που συνεπάγεται τη δημιουργία των μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση. Ακόμη, τα στερεότυπα εντάσσονται και σε ένα φάσμα που αναφέρεται στη σεξουαλική βία. Οι συμπεριφορές που διαμορφώνονται συσχετίζονται με το ευρύτερο ζήτημα της σεξουαλικής βίας και των μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση -όπως συμβαίνει αντίστοιχα και για τις περιπτώσεις μύθων για τους βιασμούς και για το φαινόμενο της παρακολούθησης (stalking)- (Sadler, 2018). Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται πως διαφέρουν κυρίως στην ένταση παρά στην

θεμελιώδη φύση και τα αίτια που προκαλούν την ανάλογη συμπεριφορά ανά περίπτωση (Sadler, 2018).

Δικαιολόγηση των μύθων

Κάτι ακόμη που χαρακτηρίζει τους μύθους είναι οι διάφοροι ελαφρυντικοί παράγοντες. Αυτό σημαίνει πως ενώ μπορεί να γίνεται δεκτό ότι πράγματι συνέβη μια κατάσταση (παρενόχλητικού περιεχομένου), μπορεί να παρουσιάζονται εξωτερικοί ελαφρυντικοί παράγοντες που αποσκοπούν στη δικαιολόγηση και τη μείωση της ενοχής για τον θύτη (Sadler, 2018). Υπάρχει εκείνη η κατηγορία των μύθων που αφορούν σε άρνηση ότι το περιστατικό συνέβη και δημιουργούν έτσι την πεποίθηση ότι η παρενόχληση είναι κάτι που συμβαίνει σπάνια και μπορεί συχνότερα να αφορά σε παρεξήγηση (Diehl et al., 2014). Δικαιολογήσεις μπορεί να υποβόσκουν ακόμη σε θέσεις όπως το ότι ευθύνεται η ανήθικη συμπεριφορά των γυναικών για το συμβάν, ότι μια γυναίκα αντλεί ευχαρίστηση από την κατάσταση, ακόμα και ότι η ικανοποίηση που παίρνουν οι άνδρες από την εκδήλωση της καταπιεσμένης σεξουαλικής τους επιθυμίας καθιστά αναπόφευκτη τη στάση τους (Sadler, 2018). Υπογραμμίζεται πως υπάρχουν μύθοι που βασίζονται στη μετατόπιση της ενοχής για το συμβάν, κάτι το οποίο συνεπάγεται το να αποδίδει ο άνδρας θύτης μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση στο θύμα, ώστε να μην αναλάβει ο ίδιος την ευθύνη για τις πράξεις του, με απώτερο σκοπό τη δικαιολόγηση της δικής του συμπεριφοράς (Diehl et al., 2014). Ακόμη και η υποβάθμιση των συνεπειών που έχει η κατάσταση για τα θύματα είναι κάτι που συμβαίνει στις διατυπώσεις των μύθων (Diehl et al., 2014), καθιστώντας ακόμη και αυτό ως έναν τρόπο έμμεσης δικαιολόγησης της συμπεριφοράς, μετριάζοντας την σοβαρότητα του ζητήματος.

Επιπροσθέτως, ελαφρυντικοί παράγοντες μπορεί να σημειώνονται και από στοιχεία εκτός της κατάστασης. Τέτοιοι παράγοντες αναφέρονται σε πεποιθήσεις που σχετίζονται με το ότι η κατανάλωση αλκοόλ μπορεί να δικαιολογήσει την εκάστοτε κατάσταση (Sadler, 2018). Ακόμα, η αυξημένη προβολή πορνογραφικού υλικού και η έλλειψη ελέγχου για το τι προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης οδηγούν, επίσης, στη δικαιολόγηση της σεξουαλικής παρενόχλησης (Sadler, 2018).

Απόδοση Ευθύνης

Το μερίδιο ευθύνης του δράστη

Το κομμάτι της απόδοσης ευθύνης είναι μια σημαντική παράμετρος στο θέμα της παρενόχλησης. Παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον στο κατά πόσο κανείς θεωρεί ότι έχει ευθύνη ο θύτης για ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης, και ακόμη περισσότερο αν κρίνει πως και το θύμα έχει μερίδιο ευθύνης. Η απόδοση συνδέεται με τις πεποιθήσεις, την επεξεργασία των πληροφοριών και τις προσδοκίες και τα κίνητρα του παρατηρητή (Lim, 2018). Συνήθως, σε καταστάσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, όσο περισσότερο επιρρίπτεται ευθύνη στο ένα μέλος της συνθήκης, τόσο λιγότερο επιρρίπτεται στο άλλο (Landström et al., 2015). Ακόμη, κατά γενική ομολογία, τα άτομα θεωρούν ότι ο δράστης της κατάστασης έχει μεγαλύτερο μέρος ευθύνης, εν συγκρίσει με το θύμα που συνήθως θεωρείται ότι έχει λιγότερη ή καθόλου ευθύνη (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Landström et al., 2015). Κατά τον ίδιο τρόπο όμως, αξίζει να σημειωθεί πως και οι στάσεις των νεαρών ατόμων στο κομμάτι της απόδοσης ευθυνών στις καταστάσεις σεξουαλικής παρενόχλησης ενδέχεται να διαφέρουν μεταξύ των δύο φύλων ανά τα έτη αντίστοιχα (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Kenig & Ryan, 1986). Αυτό διαφοροποιείται ανάλογα το κατά πόσο θεωρεί κανείς ότι ευθύνεται ο θύτης και το θύμα, αντίστοιχα (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Kenig & Ryan, 1986; Landström et al., 2015; Lim, 2018).

Σε μεγάλο βαθμό, φαίνεται η εκάστοτε συμπεριφορά του άλλου ατόμου της υπόθεσης να είναι εκείνη που καθορίζει το κατά πόσο μπορεί κανείς να θεωρήσει ότι έχει ο θύτης ευθύνη για το συμβάν (Landström et al., 2015). Αυτό μάλιστα μπορεί και να επηρεάζει ακόμα περισσότερο την κρίση κάποιου στο να θεωρήσει ότι μια κατάσταση κατηγοριοποιείται ως σεξουαλική παρενόχληση εξαρχής (Landström et al., 2015). Σημαντικό ρόλο, επίσης, λαμβάνει το αν η κατάσταση σχετίζεται με φυσική επαφή ή όχι, καθώς τα άτομα τείνουν να μην χαρακτηρίζουν ως παρενόχληση το περιστατικό αν δεν έχει προηγηθεί κάποια τέτοια επαφή, οπότε και δεν υπάρχει κατηγορία ως προς τον δράστη (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Lim, 2018). Επιπρόσθετα, όσον αφορά τη διαμόρφωση κρίσης ενός ατόμου στην απόδοση ευθύνης, το προσωπικό του βίωμα παίζει, επίσης, ρόλο. Αυτό αναφέρεται βασισμένο στο ότι ένα άτομο το οποίο γνωρίζει κάποιον που έχει υποστεί σεξουαλική βία είναι πιθανό να

αποδίδει μεγαλύτερη ευθύνη στο πρόσωπο του θύτη (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Rusinko et al., 2010). Πάντως, οι γυναίκες φαίνεται να επιρρίπτουν περισσότερο ευθύνη στον θύτη της συνθήκης παρενόχλησης, εν συγκρίσει με τους άνδρες, που δεν συμφωνούν απαραίτητα τόσο με αυτό (Γρηγορίου, 2010; Key, 2008; Rusinko et al., 2010).

Το μερίδιο ευθύνης του θύματος

Η διατύπωση του αν ένα άτομο θεωρείται θύμα μιας κατάστασης χαρακτηριζόμενης ως σεξουαλικής παρενόχλησης είναι ένα ζήτημα. Αυτό, εμπίπτει και στο ερώτημα του κατά πόσο έχει και αυτό το άτομο ευθύνη στο συμβάν. Σε περιπτώσεις που ένα άτομο εκδηλώνει μια συμπεριφορά φλερτ προς το άλλο πρόσωπο της προκείμενης κατάστασης, μπορεί πιο συχνά να του αποδοθεί μεγαλύτερο μέρος ευθύνης από ότι αν δεν εκδήλωνε κάτι αντίστοιχο (Landström et al., 2015). Κάτι τέτοιο φαίνεται να ισχύει σε διάφορες περιπτώσεις για τις γυναίκες, που μπορεί να εκδηλώνουν στοιχεία που υποδηλώνουν σεξουαλικό ενδιαφέρον -όπως το φλερτ, η βλεμματική επαφή και το άγγιγμα-, χωρίς να σημαίνει αυτό συναίνεση για σεξουαλική πράξη (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022). Οι άνδρες, ωστόσο, ενδέχεται να τα εκλάβουν ως τέτοιου είδους συναίνεση (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022). Επακόλουθα, θα μπορούσε κάποιος σε μια τέτοια συνθήκη να κρίνει πως η γυναίκα φέρει ευθύνη. Ακόμη, πολλές φορές οι εκφράσεις, λεκτικές ή μη, του θύματος δεν δηλώνουν εμφανώς συγκατάθεση ή άρνηση ως απάντηση σε μια σεξουαλική πράξη, και ενώ μπορεί το άτομο να θέλει να αντισταθεί στη πράξη, ο τρόπος έκφρασής του μπορεί εμμέσως να θεωρηθεί ως συγκατάθεση, αφού δεν είναι σαφής (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022).

Ακόμη και το αν υπάρχει γενικότερα κάποιου είδους ανταπόκριση επιδρά στον σχηματισμό άποψης επί του θέματος. Στις προαναφερόμενες περιπτώσεις, θα μπορούσε να πει κανείς πως και τα δύο άτομα της κατάστασης αλληλοεπιδρούν. Άλλοτε όμως, η αντίσταση μπορεί να εμφανιστεί με ακούσια ακινησία και απραγία, που και πάλι θα μπορούσε να συσχετιστεί με συναινετική συμπεριφορά (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022). Αντιστοίχως, όσο μικρότερη είναι η αντίσταση του θύματος, τόσο μεγαλύτερο είναι το μερίδιο ευθύνης που του αποδίδεται (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Lim, 2018). Σημειώνεται πάντως πως, όπως και από την μεριά του θύτη, αντίστοιχα από την σκοπιά του θύματος αν κανείς γνωρίζει

κάποιον που έχει ασκήσει αντίσταση ή γενικότερα έχει βρεθεί θύμα μιας παρενοχλητικής κατάστασης, ή ακόμη κι αν ο ίδιος το έχει βιώσει, πιθανότατα θα αποδώσει ευθύνη στον θύτη και όχι στο θύμα (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Lim, 2018; Rusinko et al., 2010).

Βέβαια, το φύλο του ατόμου που εκφέρει άποψη στην απόδοση ευθύνης επηρεάζει την κρίση του (Rusinko et al., 2010). Έχει βρεθεί ότι οι άνδρες αποδίδουν πιο συχνά ευθύνη στο θύμα μιας κατάστασης σεξουαλικής βίας συγκριτικά με τις γυναίκες (Γρηγορίου, 2010; de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022). Οι γυναίκες από την άλλη, επιδεικνύουν μεγαλύτερη εμπάθεια στο θύμα, γεγονός που ενδέχεται να προκύπτει από το ότι και οι ίδιες είναι συχνότερα θύματα τέτοιων περιστατικών (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Rusinko et al., 2010). Ωστόσο, η απόδοση ευθύνης συνήθως μελετάται με γνώμονα ότι ο θύτης είναι άνδρας και το θύμα γυναίκα, και αυτό ενδεχομένως παίζει ρόλο στο ποιος θεωρούν τα άτομα ότι ευθύνεται κυρίως για μια κατάσταση (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022). Δεδομένου ότι ο θύτης και το θύμα θεωρούνται ότι είναι συγκεκριμένου φύλου, αποδίδεται περισσότερη ευθύνη στις γυναίκες θύματα συνολικά, αλλά και ειδικότερα από τους άνδρες, ενώ μάλιστα μπορεί να θεωρηθεί ακόμα και πως φέρουν ολοκληρωτικά ευθύνη οι γυναίκες για τη σεξουαλική παρενόχληση που υφίστανται (Jamshed & Kamal, 2020).

Η Παρούσα Έρευνα

Σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία, η σεξουαλική παρενόχληση ως θεματική είναι ένα φαινόμενο που διερευνάται πολυπλεύρως. Φαίνεται, ωστόσο, να υπάρχουν ακόμη ερευνητικά κενά στη βιβλιογραφία ως προς τις στάσεις και τις απόψεις των νέων για το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Αφενός στον ελληνικό χώρο, αναφορικά με το θέμα, λίγες είναι οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί ευρύτερα πάνω στο ζήτημα των απόψεων συγκεκριμένα (Γρηγορίου, 2010; Στρατηγάκη κ.α., nd) Αφετέρου, υπάρχει έλλειψη στην παγκόσμια βιβλιογραφία ειδικότερα αναφορικά με την υποστήριξη των σχετικών με την σεξουαλική παρενόχληση μύθων, καθώς οι μελέτες που περιλαμβάνουν μύθους σεξουαλικής παρενόχλησης είναι περιορισμένες (Diehl et al., 2014; Lonsway et al., 2008; Sadler,

2018). Εκτός αυτού, ο εμπλουτισμός της βιβλιογραφίας με σύνθετες έρευνες που εμπλέκουν και την αντίληψη των νεότερων γενεών βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του φαινομένου.

Έτσι λοιπόν, αξίζει να εμβαθύνει κανείς στο πως διαμορφώνονται οι στάσεις ως διαχρονικό φαινόμενο. Ακόμα περισσότερο, σημαντική είναι η διεύρυνση του προκείμενου ερευνητικού πεδίου στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε πληθυσμό νέων ανθρώπων, που μπορεί να οδηγήσει στην καταγραφή και κατανόηση της σύγχρονης οπτικής. Ιδιαίτερα μικρός είναι ο αριθμός των ερευνών που εξετάζουν στάσεις και απόψεις για την σεξουαλική παρενόχληση, όπως προαναφέρθηκε, ενώ ανύπαρκτες είναι οι μελέτες για θεματικές όπως η αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης. Υπάρχουν περισσότερες έρευνες πάνω σε άλλους άξονες και πλαίσια αναφορικά με την υπάρχουσα έννοια, όμως απουσιάζουν οι αντιλήψεις των νέων του σήμερα, αφού και όσες μελέτες υπάρχουν έχουν διεξαχθεί σε παλαιότερους χρόνους (Γρηγορίου, 2010; Τζιώτα, 2003). Επισημαίνεται, επομένως, πως η προκείμενη εργασία θα συνεισφέρει στην ακαδημαϊκή κοινότητα, διερευνώντας το πώς διαμορφώνεται η οπτική των νέων ανδρών και γυναικών στην Ελλάδα στην σημερινή κοινωνία και στο κατά πόσο ισχύουν ακόμα κάποιες απόψεις συγκριτικά με το παρελθόν. Παράλληλα, με τη διερεύνηση των απόψεων στη διάσταση της αποδοχής των μύθων, μπορεί να προκύψουν ευρήματα τα οποία υποδεικνύουν συγκεκριμένες πεποιθήσεις που είναι πιο πιθανό να συνδέονται με μεγαλύτερη ή μικρότερη αντίστοιχα αποδοχή και ανοχή του φαινομένου. Λόγω των παραπάνω κρίνεται σημαντική η περαιτέρω διερεύνηση για το τι έχουν δείξει οι υπάρχουσες έρευνες και κατά πόσο ανά τα έτη έχουν μεταβληθεί τα δεδομένα αναφορικά με τις στάσεις των ατόμων, ακόμη περισσότερο των νεότερων.

Παρόλα αυτά, επειδή όλες οι προαναφερθείσες έννοιες συνήθως μελετώνται μεμονωμένα, παρουσιάζει ενδιαφέρον η διερεύνηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους. Κατά αυτό τον τρόπο διαμορφώνεται και μια πιο σφαιρική εικόνα για το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. Το αν πιστεύουν τα άτομα πως μια κατάσταση ορίζεται ως σεξουαλική παρενόχληση και το που τείνουν να αποδίδουν μεγαλύτερη ευθύνη, όπως και το αν δέχονται κάποιες δηλώσεις οι οποίες στην πραγματικότητα αποτελούν μύθους, μπορεί να ερμηνευθεί με πολλούς τρόπους.

Στην παρούσα έρευνα, το θέμα μελετήθηκε μέσα από την τεχνική των βινιετών και μέσω ενός ερωτηματολογίου για τους μύθους. Η δημιουργία και η εφαρμογή των βινιετών σε μια τέτοια έννοια βοηθά στο να δοθούν προσομοιώσεις

ρεαλιστικών καταστάσεων, που μάλιστα τα άτομα είναι και ίσως πιο εξοικειωμένα, οπότε τους είναι πιο οικεία η απάντηση στα επακόλουθα ερωτήματα, καλύπτοντας μια γκάμα συνθηκών. Είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό το ότι δεν έχουν σημειωθεί άλλες ελληνικές έρευνες που να κάνουν χρήση των βινιετών στη μελέτη της προκείμενης θεματολογίας, οπότε εισάγεται και μια νέα προσέγγιση επί του ζητήματος. Παράλληλα, με το ερωτηματολόγιο των μύθων, μπορεί να διερευνηθεί αν οι απόψεις στα θέματα της παρενόχλησης συνάδουν μεταξύ τους και μεταξύ των μύθων. Παράλληλα, οι απόψεις στην αποδοχή των μύθων μπορούν να αποτελέσουν μια πρόσθετη πηγή για το πως αντιλαμβάνεται κανείς την σεξουαλική παρενόχληση.

Συνοψίζοντας, σκοπός της προκείμενης ερευνητικής εργασίας είναι η διερεύνηση των ζητημάτων που αφορούν διάφορες στάσεις και απόψεις για το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης από τη σκοπιά των νεαρών ατόμων. Συγκεκριμένα, η παρούσα έρευνα εξετάζει τι ορίζουν οι αναδυόμενοι ενήλικες (18 έως 29 ετών) ως σεξουαλική παρενόχληση, την ευθύνη που αποδίδουν στο θύμα και στον θύτη και την αποδοχή κοινών μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση. Διερευνώνται οι διαφορές που μπορεί να υπάρχουν ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς αυτά τα ερωτήματα στο φάσμα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ακόμα, διερευνάται και η σχέση μεταξύ του ορισμού, της απόδοσης ευθύνης και της αποδοχής των μύθων αναφορικά με τη σεξουαλική παρενόχληση.

Επομένως, για την παρούσα μελέτη βάσει της παρατιθέμενης βιβλιογραφίας, τα ερευνητικά ερωτήματα και οι υποθέσεις διαμορφώνονται ως εξής:

A) Υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς στον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης, την απόδοση ευθύνης του θύτη και της ευθύνης του θύματος, και της αποδοχής των μύθων;

1. Αναμένεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς το τι ορίζουν ως σεξουαλική παρενόχληση.
2. Αναμένεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς το κομμάτι της απόδοσης ευθύνης προς τον θύτη στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.

3. Αναμένεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς το κομμάτι της απόδοσης ευθύνης προς το θύμα στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.
4. Αναμένεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς την αποδοχή μύθων σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση.

B) Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του ορισμού, της απόδοσης ευθύνης του θύτη και της ευθύνης του θύματος, και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης;

1. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και απόδοσης ευθύνης του θύτη.
2. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και απόδοσης ευθύνης του θύματος.
3. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης ευθύνης του θύτη και της απόδοσης ευθύνης του θύματος.
4. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και του ορισμού της.
5. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη.
6. Αναμένεται πως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα.

Μέθοδος

Συμμετέχοντες/ουσες

Στην παρούσα έρευνα, συμμετείχαν άτομα του ηλικιακού εύρους 18-29 ετών. Συγκεκριμένα, το δείγμα αποτέλεσαν 205 άτομα, εκ των οποίων το 64.4% ήταν γυναίκες (n=128), το 36.6 % ήταν άνδρες (n=75) και το 1% δήλωσε κάποιο άλλο φύλο (n=2). Ο μέσος όρος της ηλικίας του δείγματος ήταν 22,13 έτη (βλ. Πίνακα 1). Τα άτομα διέμεναν σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας, και συγκεκριμένα το μεγαλύτερο μέρος (82.4%) διέμενε σε αστική περιοχή (βλ. Πίνακα 2). Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (82.4%) κατατάχθηκε ως άγαμο (βλ. Πίνακα 3). Στο μορφωτικό επίπεδο, η πλειοψηφία εντάχθηκε στην κατηγορία ΑΕΙ/ΤΕΙ (68.3%), με τις υπόλοιπες κατηγορίες να ακολουθούν (βλ. Πίνακα 4). Δεν υπήρξαν συμμετέχοντες που επέλεξαν ως μορφωτικό επίπεδο τις επιλογές του δημοτικού και του γυμνασίου. Τέλος, αναφορικά με τα έτη φοίτησης των σπουδαστών, οι περισσότεροι (45.4%) κατατάσσονταν στο 4^ο έτος (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 1

Συχνότητες και Ποσοστά Ηλικιών (n=205)

Ηλικία	Συχνότητα	Ποσοστό
18	3	1.5
19	5	2.4
20	15	7.3
21	67	32.7
22	57	27.8
23	22	10.7
24	10	4.9
25	10	4.9
26	7	3.4
27	5	2.4
28	3	1.5
29	1	0.5

Πίνακας 2

Συχνότητες και Ποσοστά Τόπου Διαμονής (n=205)

Τόπος	Συχνότητα	Ποσοστό
Αστική Περιοχή	169	82.4
Ημιαστική Περιοχή	22	10.7
Αγροτική Περιοχή	14	6.8

Πίνακας 3

Συχνότητες και Ποσοστά Οικογενειακής Κατάστασης (n=205)

Οικογενειακή Κατάσταση	Συχνότητα	Ποσοστό
Έγγαμος/η	3	1.5
Άγαμος/η	169	82.4
Συμβίωση (συγκατοίκηση με τον/την σύντροφο)	11	5.4
Άλλο	22	10.7

Πίνακας 4

Συχνότητες και Ποσοστά Μορφωτικού Επιπέδου (n=205)

Μορφωτικό Επίπεδο	Συχνότητα	Ποσοστό
Λύκειο	44	21.5
ΑΕΙ/ΤΕΙ	140	68.3
Μεταπτυχιακό	13	6.3
Άλλο	8	3.9

Πίνακας 5

Συχνότητες και Ποσοστά Έτους Φοίτησης (n=205)

Έτος Φοίτησης	Συχνότητα	Ποσοστό
Δεν φοιτά	45	22.0
1	6	2.9
2	12	5.9
3	26	12.7
4	93	45.4
>4	23	11.2

Εργαλεία Συλλογής Δεδομένων*Βινιέτες*

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, δημιουργήθηκαν τρεις βινιέτες για να διερευνηθούν οι απόψεις και οι στάσεις των νέων αναφορικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι βινιέτες αφορούν έναν ερευνητικό τρόπο συλλογής δεδομένων κατά τον οποίο κατασκευάζονται μικρές ιστορίες με υποθετικούς χαρακτήρες και καταστάσεις, για τις οποίες υπάρχει ένα σύνολο ερωτήσεων που οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες καλούνται να αναλογιστούν πως νιώθουν για την εκάστοτε ιστορία και να απαντήσουν στα ερωτήματα που τίθενται (Spalding & Phillips, 2007). Αποτελούν ένα εργαλείο που είναι χρήσιμο για τη διερεύνηση των απόψεων, των στάσεων αλλά και των νοημάτων μιας συγκεκριμένης κατάστασης (Spalding &

Phillips, 2007). Αυτή η τεχνική μπορεί να αξιοποιηθεί για τον εμπλουτισμό μιας έρευνας αφού συνήθως εμπεριέχονται περιγραφές που είναι αρκετά αντιπροσωπευτικές και αντικατοπτρίζουν πραγματικά γεγονότα, στα οποία βασίζεται και η κατασκευή τους (Spalding & Phillips, 2007). Βέβαια, επειδή οι βινιέτες διαμορφώνονται με βάση την κρίση του ερευνητή, ο ίδιος μπορεί να επιλέξει το είδος των χειρισμών που θέλει να κάνει, καθώς και το τι θέλει να μεταδώσει στον αναγνώστη της ιστορίας βάσει των ερωτημάτων του, ώστε να συλλογιστεί το άτομο πάνω σε μια συγκεκριμένη κατάσταση (Spalding & Phillips, 2007).

Υπάρχουν μελέτες πάνω στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης που διερευνούν το φαινόμενο με την τεχνική των βινιέτων. Ήδη από τις αρχές της διερεύνησης της έννοιας φαίνεται να δημιουργούνται βινιέτες για τέτοια μελέτη, κατασκευάζοντας ιστορίες που διαφοροποιείται κάθε φορά η θέση του θύτη, του θύματος, της αντίδρασής του, ακόμα και του φύλου αυτών (Rosen, 1990). Αντίστοιχα, και σε νεότερες έρευνες αναλύεται η οπτική των ατόμων για τον ορισμό και το τι αντιλαμβάνεται κανείς ως παρενόχληση, διατυπώνοντας ένα σύνολο καταστάσεων με ανάλογους ερευνητικούς χειρισμούς (Leigh et al., 2021; Malone & McHugh, 2021; Shechory-Bitton & Zvi, 2020), χρησιμοποιώντας την τεχνική είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά με ερωτηματολόγια γύρω από το ζήτημα ώστε να εξεταστούν πολλαπλές πτυχές του.

Βάσει των παραπάνω, σε αυτήν την έρευνα κατασκευάστηκαν τρεις βινιέτες με σκοπό τη διερεύνηση του τι ορίζεται ως σεξουαλική παρενόχληση και σε ποιον και κατά πόσο κάθε φορά αποδίδεται ευθύνη για την εκάστοτε κατάσταση (βλ. Παράρτημα 2). Οι βινιέτες που προσαρμόστηκαν στις προκείμενες ερευνητικές ανάγκες αφορούσαν σε τρία σενάρια, τα οποία παρουσίαζαν κάποια κατάσταση, η οποία βάσει νόμου και ορισμού -που έχει επεξηγηθεί στο θεωρητικό πλαίσιο της προκείμενης έρευνας (Burn, 2019; άρθρο 2 περ. δ του ν. 3896/2010)- κρίνεται ως σεξουαλική παρενόχληση. Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες δεν γνώριζαν ότι πρόκειται για σενάρια σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς το πρώτο βασικό ερώτημα των σεναρίων ήταν το κατά πόσο οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θεώρησαν οι ίδιοι/ες ότι η κατάσταση αφορά σε περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης.

Τα σενάρια αφορούσαν στο ίδιο πλαίσιο κάθε φορά. Αυτό αναφερόταν σε ένα εργασιακό περιβάλλον και σε καταστάσεις μεταξύ δύο συναδέλφων. Ο θύτης και το θύμα βρίσκονταν σε ισότιμη θέση. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως σε όλες τις καταστάσεις η παρενόχληση συνέβαινε από άνδρα προς γυναίκα. Όσον αφορά τις

ερωτήσεις που ακολούθησαν, είχαν ως στόχο να εξετάσουν το αν η κατάσταση η οποία περιγράφονταν θεωρήθηκε και ορίστηκε ως σεξουαλική παρενόχληση (ερώτηση α), καθώς και το κατά πόσο το κάθε άτομο του σεναρίου θεωρήθηκε ότι είχε μερίδιο ευθύνης στο συμβάν, δηλαδή κατά πόσο αποδίδεται ευθύνη στον θύτη (ερώτηση β) και κατά πόσο στο θύμα (ερώτηση γ) αντίστοιχα.

Το στοιχείο που μεταβαλλόταν κάθε φορά ήταν ο τύπος της παρενόχλησης, που διαμορφώθηκε με ένα σενάριο με λεκτικής μορφής παρενόχληση, ένα σενάριο με σωματικής μορφής παρενόχληση και ένα σενάριο με παρενόχληση με υπονοούμενο. Η λεκτικού τύπου παρενόχληση στην πρώτη βινιέτα χαρακτηρίστηκε ως τέτοια, καθώς η επιμονή του άνδρα σε μια συμπεριφορά που αποσκοπούσε σε αίτημα για ραντεβού και περαιτέρω συνέντευξη και απευθυνόταν κατά εξακολούθηση προς την γυναίκα του σεναρίου, φάνηκε να απορρίπτεται και να μην υπάρχει η αντίστοιχη ανταπόκριση, αλλά παράλα αυτά ο άνδρας επέμενε στην στάση του λεκτικά. Η δεύτερη βινιέτα που εμπειρείχε την σωματικού τύπου παρενόχληση εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία αφού ο άνδρας αυτοβούλως άγγιξε επιτηδευμένα την συνάδελφό του σε διάφορα μέρη του σώματός της, με αυτό να αποτελεί ανεπιθύμητη σεξουαλική χειρονομία και επακόλουθα και ανεπιθύμητη προσοχή, εφόσον δεν φάνηκε η κίνηση αυτή να έγινε σε ένα πλαίσιο που από κοινού θα επιδεικνύονταν τέτοιες συμπεριφορές. Η τρίτη βινιέτα εντάχθηκε στην κατηγορία της παρενόχλησης που προκύπτει από υπονοούμενα. Αφορούσε σε παρενοχλητική κατάσταση καθώς υπήρχε αυθαίρετη αναφορά σχολίου που ενέχει σεξουαλικό υπαινιγμό, δείχνοντας στην γυναίκα του σεναρίου ένα είδος ανεπιθύμητης προσοχής, αφού ο υπαινιγμός του άνδρα βγήκε εκτός των ορίων του εργασιακού πλαισίου, κρίνοντας έτσι ως ακατάλληλο τον υπαινιγμό.

The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale

Για τη διερεύνηση της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale (Lonsway, 2008). Η κλίμακα εμπιριέχει 20 βασικές δηλώσεις που απαντώνται με μια 7 βάθμια κλίμακα Likert, από το 1 ‘‘Διαφωνώ Απόλυτα’’ μέχρι το 7 ‘‘Συμφωνώ Απόλυτα’’. Η κλίμακα περιγράφει καταστάσεις στις οποίες οι γυναίκες είναι αυτές που θεωρείται ότι υφίστανται παρενόχληση (Lonsway et al., 2008), και στόχος είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις απόψεις των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών για τις καταστάσεις αυτές. Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αφορούν τους

μύθους που αφορούν σε παρενόχληση από άνδρα σε γυναίκα και χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες που παραπέμπουν στα απώτερα κίνητρα (πχ. “Μερικές φορές οι γυναίκες επινοούν ισχυρισμούς για σεξουαλική παρενόχληση για να αποσπάσουν χρήματα από τον εργοδότη τους”), την κατασκευή/υπερβολή (πχ. “Εφόσον μια γυναίκα δεν χάνει τη δουλειά της, ο ισχυρισμός της για σεξουαλική παρενόχληση δεν πρέπει να λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη”), τη φυσική ετεροφυλοφιλία (πχ. “Οι περισσότερες γυναίκες το απολαμβάνουν κρυφά όταν οι άνδρες τους «την πέφτουν» στη δουλειά”) και την ευθύνη της γυναίκας (πχ. “Σχεδόν όλα τα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης θα έληγαν αν η γυναίκα έλεγε απλώς στον άντρα να σταματήσει”) (Lonsway et al., 2008). Επιπλέον, υπάρχουν 4 συμπληρωματικές ερωτήσεις εντός του ερωτηματολογίου οι οποίες δεν κατατάσσονται σε κάποια κατηγορία (Lonsway et al., 2008). Οι ερωτήσεις αφορούν δηλώσεις όπως λόγου χάριν “Οι γυναίκες που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλλουν” (βλ. Παράρτημα 3). Για τη συνολική βαθμολογία της κλίμακας, υπολογίζεται ο μέσος όρος των 20 ερωτήσεων εξαιρώντας τις 4 συμπληρωματικές (2,7,11,21). Ο δείκτης εσωτερικής αξιοπιστίας Cronbach’s alpha είναι .91 και αναφέρεται στα 20 ερωτήματα, εξαιρουμένων των 4 συμπληρωματικών, όπως αναφέρεται από τις μετρήσεις της Lonsway και των συνεργατών της (2008). Η κλίμακα «The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale» χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα μετά από διαδικασία μετάφρασης και αντίστροφης μετάφρασής της από 4 ψυχολόγους με άριστη γνώση της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως επειδή γενικά το φαινόμενο παρατηρείται κυρίως σε γυναίκες, οι μύθοι αναφορικά με καταστάσεις σεξουαλικής παρενόχλησης αφορούν τις ίδιες. Προτιμήθηκε έτσι η χρήση του προκειμένου εργαλείου καθώς επικεντρώνεται σε πιο κοινώς συζητούμενα ζητήματα και μύθους που αντιπροσωπεύουν αυτές τις καταστάσεις.

Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων έγινε μέσω του διαμοιρασμού των κλιμάκων στις διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα, τα εργαλεία

ενσωματώθηκαν στην πλατφόρμα Google Forms και διαμοιράστηκαν μέσω της κοινοποίησής τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όλοι οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες στην αρχή της έρευνας διάβασαν το έντυπο ενημέρωσης και συγκατάθεσης της έρευνας και συναίνεσαν για τη συμμετοχή τους γνωρίζοντας ότι είναι εθελοντική και ανώνυμη. Έπειτα, υπήρξε συμπλήρωση ενός μοναδικού τετραψήφιου προσωπικού κωδικού, που με αυτό τον τρόπο οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες μπορούσαν να τον χρησιμοποιήσουν για να αποχωρίσουν αν και όποτε οι ίδιοι το επιθυμούσαν. Σημειώνεται πως η έρευνα έλαβε έγκριση από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορούσε τα δημογραφικά δεδομένα (βλ. Παράρτημα 1). Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες αρχικά κλήθηκαν να συμπληρώσουν τα προσωπικά τους δεδομένα που αφορούσαν στο φύλο, την ηλικία, τον τόπο διαμονής, την οικογενειακή κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο. Έπειτα, το δείγμα κλήθηκε να απαντήσει σε δύο επιμέρους ερωτηματολόγια. Το πρώτο αναφερόταν στην απάντηση τριών βινιετών (βλ. Παράρτημα 2) με σενάρια σεξουαλικής παρενόχλησης. Το δεύτερο περιλάμβανε τη συμπλήρωση 24 ερωτήσεων της κλίμακας της αποδοχής των μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση (βλ. Παράρτημα 3).

Αποτελέσματα

Η διεξαγωγή των αποτελεσμάτων έγινε με την χρήση του στατιστικού πακέτου IBM SPSS Statistics (Version 29).

Περιγραφικά Στατιστικά Στοιχεία

Αποδίδονται τα περιγραφικά στατιστικά των μεταβλητών της έρευνας. Για το σύνολο του δείγματος, υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις (Πίνακας 6) για τις απαντήσεις για τον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης, τις απαντήσεις της απόδοσης ευθύνης στον θύτη, τις απαντήσεις στην απόδοση ευθύνης στο θύμα, και τις απαντήσεις για την αποδοχή των μύθων. Στον Πίνακα 7 παρουσιάζονται, επίσης, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις του δείγματος ξεχωριστά για τους άνδρες, τις γυναίκες και όσους δήλωσαν άλλο φύλο.

Πίνακας 6

*Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις των μεταβλητών του συνολικού δείγματος
(n=205)*

	1. Απ. Μυθων	Ορισμός				Απ. Ευθ. Θύτη	Απ. Ευθ. Θύματος			
		2. Λεκτ. Παρ.	3.Σωμ. Παρ.	4.Παρ. με Υπον.	5.Λεκτ. Παρ.	6.Σωμ. Παρ.	7.Παρ. με Υπον.	8.Λεκτ. Παρ.	9. Σωμ. Παρ.	10. Παρ. με Υπ.
Μέσος Όρος	2.43	2.15	4.62	3.68	4.11	4.80	4.61	1.57	1.22	1.30
Τυπική Απόκλιση	.99	1.01	.73	1.15	1.23	.59	.80	.92	.63	.65

Σημείωση: *οι ερωτήσεις για τον ορισμό, την απόδοση ευθύνης του θύτη και την απόδοση ευθύνης του θύματος μετρήθηκαν σε κλίμακα Likert 1 ‘‘Διαφωνώ Απόλυτα’’ έως 5 ‘‘ Συμφωνώ Απόλυτα’’.

** οι ερωτήσεις της αποδοχής των μύθων μετρήθηκαν σε κλίμακα Likert 1 ‘‘Διαφωνώ Απόλυτα’’ έως 7 ‘‘ Συμφωνώ Απόλυτα’’.

***Συντομογραφίες: Αποδοχή Μύθων= Απ. Μύθων, Λεκτική Παρενόχληση= Λεκτ. Παρ., Σωματική Παρενόχληση= Σωμ. Παρ., Παρενόχληση με Υπονοούμενο= Παρ. με Υπον., Απόδοση Ευθύνης Θύτη= Απ. Ευθ. Θύτη, Απόδοση Ευθύνης Θύματος= Απ. Ευθ. Θύματος

Πίνακας 7

Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις των μεταβλητών ανδρών (n=75), γυναικών (n=123) και άλλου φύλου (n=2)

		1. Απ. Μυθων	Ορισμός				Απ. Ευθ. Θύτη	Απ. Ευθ. Θύματος			
			2. Λεκτ. Παρ.	3.Σωμ. Παρ.	4.Παρ. με Υπον.	5.Λεκτ. Παρ.	6.Σωμ. Παρ.	7.Παρ. με Υπον.	8.Λεκτ. Παρ.	9. Σωμ. Παρ.	10. Παρ. με Υπ.
Μέσος Όρος	Άνδρες	3.09	2.11	4.48	3.27	3.99	4.75	4.32	1.84	1.44	1.56
	Γυναίκες	2.00	2.19	4.71	3.93	4.20	4.84	4.79	1.42	1.09	1.14
	Άλλο	4.50	1.50	4.50	3.50	3.00	4.50	4.50	1.00	1.00	1.50
Τυπική Απόκλιση	Άνδρες	1.06	.96	.86	1.33	1.32	.71	1.10	1.10	.88	.87
	Γυναίκες	.64	1.04	.64	.94	1.15	.50	.49	.77	.36	.41
	Άλλο	.07	.70	.70	2.12	2.82	.70	.70	0	0	.70

Έλεγχος Αξιοπιστίας

Η αξιοπιστία της κλίμακας The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα μελέτη ελέγχθηκε με τον δείκτη *alpha* του Cronbach και ισούται με Cronbach's $\alpha=.89$.

Έλεγχος Κανονικότητας

Αρχικά, παρουσιάζεται ο έλεγχος κανονικότητας για τις μεταβλητές του δείγματος. Όπως φάνηκε από τους ελέγχους που διεξήχθησαν για να διαπιστωθεί το είδος της κατανομής στις ερωτήσεις των τριών βινιετών που αφορούν στον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης, στην απόδοση ευθύνης του θύτη και στην απόδοση ευθύνης του θύματος, καθώς και στις ερωτήσεις της κλίμακας των μύθων τα δεδομένα ακολουθούν μη κανονική κατανομή. Αυτό αποδεικνύεται καθώς σε κάθε περίπτωση, το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας p είναι μικρότερο από 0.05 ($p < .05$), κάτι που συνεπάγεται με απόρριψη της κανονικής κατανομής. Αυτό ελέγχθηκε τόσο με τον έλεγχο Shapiro-Wilk όσο και με τον έλεγχο Kolmogorov-Smirnov για όλες τις επιμέρους μεταβλητές. Συνεπώς, αφού δεν ακολουθείται η κανονική κατανομή, ακολούθησαν μη παραμετρικοί έλεγχοι.

Διαφορές Ανδρών & Γυναικών

Ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney U διεξήχθη για να διερευνηθεί εάν υπήρχαν στατιστικά σημαντικά διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης, την απόδοση ευθύνης που αφορά τον θύτη και την απόδοση ευθύνης που αφορά το θύμα για κάθε μία από τις τρεις βινιέτες (βλ. Πίνακες 8 και 9). Από τα αποτελέσματα του ελέγχου για τον ορισμό της σωματικής παρενόχλησης, φαίνεται πως παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ($z = -2.31, p = .02$), με τις γυναίκες να συμφωνούν περισσότερο συγκριτικά με τους άνδρες. Επιπλέον, προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τον ορισμό της παρενόχλησης με υπονοούμενο ($z = -3.50, p < .001$), με τους άνδρες να μη συμφωνούν όσο οι γυναίκες. Αναφορικά με τον ορισμό της λεκτικής παρενόχλησης δεν παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Αντιστοίχως, ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney U εφαρμόστηκε και για την απόδοση ευθύνης που αφορά τον θύτη (βλ. Πίνακες 7 και 8). Από τα

αποτελέσματα προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών μόνο για την απόδοση ευθύνης στον θύτη στη βινιέτα της παρενόχλησης με υπονοούμενο ($z = -3.40, p < .001$). Οι γυναίκες σε αυτή τη περίπτωση αποδίδουν μεγαλύτερη ευθύνη στον θύτη σε σχέση με τους άνδρες.

Ο έλεγχος Mann-Whitney U εφαρμόστηκε και για την εξέταση διαφορών των δύο φύλων στην απόδοση ευθύνης που αναφέρεται στο θύμα (βλ. Πίνακες 8 και 9). Από τα αποτελέσματα του ελέγχου για την απόδοση ευθύνης στο θύμα προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών για την λεκτική παρενόχληση ($z = -2.90, p = .004$), για την σωματική παρενόχληση ($z = -3.87, p < .001$) και για την παρενόχληση με υπονοούμενο ($z = -4.53, p < .001$). Από τον έλεγχο, συνεπάγεται ότι και για τις τρεις περιπτώσεις οι άνδρες αποδίδουν περισσότερη ευθύνη στο θύμα από ό,τι οι γυναίκες.

Τέλος, για να ελεγχθεί αν υπάρχει διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών αναφορικά με την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης, εφαρμόστηκε ο μη παραμετρικός έλεγχος Mann-Whitney U (βλ. Πίνακες 8 και 9). Από τον έλεγχο, προέκυψε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών ($z = -7.40, p < .001$), με τις γυναίκες να απαντούν περισσότερο αρνητικά σε σχέση με τους άνδρες στις δηλώσεις που αφορούν τους μύθους.

Πίνακας 8

Μη παραμετρικός Έλεγχος Mann-Whitney U

	1. Απ. Μυθων	Ορισμός				Απ. Ευθ. Θύτη	Απ. Ευθ. Θύματος			
		2. Λεκτ. Παρ.	3. Σωμ. Παρ.	4. Παρ. με Υπον.	5. Λεκτ. Παρ.		6. Σωμ. Παρ.	7. Παρ. με Υπον.	8. Λεκτ. Παρ.	9. Σωμ. Παρ.
Asymp. Sig. (2-tailed)	<.001	.676	.021	<.001	.314	.331	<.001	.004	<.001	<.001
Mann-Whitney U	1811.50	4638.50	4091.50	3442.00	4430.00	4580.00	3758.50	3798.00	3848.50	3484.00

Πίνακας 9

Μέσο Κατάταξης [Mean Rank] Mann-Whitney U για άνδρες ($n=75$) και γυναίκες
($n=123$)

1. Απ. Μυθων	Ορισμός										Απ. Ευθ. Θύτη	Απ. Ευθ. Θύματος
	2. Λεκτ. Παρ.	3. Σωμ. Παρ.	4. Παρ. με Υπον.	5. Λεκτ. Παρ.	6. Σωμ. Παρ.	7. Παρ. με Υπον.	8. Λεκτ. Παρ.	9. Σωμ. Παρ.	10. Παρ. με Υπ.			
Άνδρας	141.85	99.85	92.55	83.89	97.07	115.36	99.07	114.69	88.11	119.55	99.85	
Γυναίκα	78.65	103.26	107.54	112.61	104.89	94.17	103.72	94.57	110.14	91.72	103.26	

Συσχετίσεις μεταβλητών

Πραγματοποιήθηκε έλεγχος συσχέτισης Spearman για να εξεταστεί η σχέση μεταξύ των ερωτήσεων των βινιέτων (βλ. Πίνακα 10). Αρχικά, διερευνήθηκε το αν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη. Από τα αποτελέσματα του ελέγχου, βρέθηκε πως για την βινιέτα της λεκτικής παρενόχλησης υπάρχει θετική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη ($r_s = .32$, $p < .001$). Στη περίπτωση της βινιέτας της σωματικής παρενόχλησης, υπάρχει θετική και υψηλή συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη ($r_s = .62$, $p < .001$). Αναφορικά με την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη, φαίνεται πως υπάρχει θετική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = .39$, $p < .001$). Δηλαδή, όσο παραπάνω συμφωνεί κανείς με το ότι μια κατάσταση ορίζεται ως σεξουαλική παρενόχληση, τόσο συμφωνεί και ότι ευθύνη σε αυτήν την κατάσταση έχει ο θύτης.

Έπειτα, έγινε συσχέτιση ελέγχου Spearman για να βρεθεί το αν υπάρχει σχέση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα (βλ. Πίνακα 10). Από τα αποτελέσματα προκύπτει πως υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα για την βινιέτα της σωματικής παρενόχλησης ($r_s = -.20$, $p < .004$). Αναφορικά με την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα για τη βινιέτα της παρενόχλησης με υπονοούμενο, φαίνεται πως υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = -.27$, $p < .01$). Δηλαδή, σε αυτές τις περιπτώσεις, όσο περισσότερο συμφωνεί ο/η συμμετέχων/ουσα με το ότι μια κατάσταση είναι σεξουαλική παρενόχληση, τόσο λιγότερο αποδίδει ευθύνη στο θύμα.

Ακόμη, μελετήθηκε η σχέση μεταξύ της απόδοσης ευθύνης στον θύτη και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα στις καταστάσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (βλ. Πίνακα 10). Όσον αφορά τη βινιέτα της σωματικής παρενόχλησης, από τα δεδομένα που προέκυψαν από τον μη παραμετρικό έλεγχο Spearman βρέθηκε πως υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ απόδοσης ευθύνης θύτη και απόδοσης ευθύνης θύματος ($r_s = -.32$, $p < .001$). Για την ύπαρξη συσχέτισης στη βινιέτα της παρενόχλησης με υπονοούμενο, σημειώνεται πως υπάρχει αρνητική και μέτρια συσχέτιση μεταξύ απόδοσης ευθύνης θύτη και απόδοσης ευθύνης θύματος ($r_s = -.46$, $p < .001$). Στις δύο αυτές περιπτώσεις επομένως τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι όσο περισσότερο αποδίδει κανείς ευθύνη στον θύτη της κατάστασης τόσο λιγότερο θεωρεί πως το θύμα φέρει ευθύνη.

Για τον έλεγχο των συσχετίσεων μεταξύ του ορισμού και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης εφαρμόστηκε μη παραμετρική ανάλυση συσχέτισης Spearman (βλ. Πίνακα 10). Όσον αφορά τη συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης στη βινιέτα της λεκτικής παρενόχλησης της και της αποδοχής των μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = -.15$, $p < .05$). Για τη συσχέτιση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης στη βινιέτα για την σωματική παρενόχληση υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = -.30$, $p < .001$). Για τη βινιέτα της παρενόχλησης με υπονοούμενο, από τα αποτελέσματα φαίνεται υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = -.30$, $p < .001$). Αυτά τα ευρήματα υποδεικνύουν πως όσο περισσότερο συμφωνεί

κανείς με το ότι μια κατάσταση είναι σεξουαλική παρενόχληση, τόσο περισσότερο διαφωνεί με τις δηλώσεις των μύθων.

Αντίστοιχα, ο μη παραμετρικός έλεγχος Spearman εφαρμόστηκε και για τη διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ της απόδοσης ευθύνης στον θύτη και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης (βλ. Πίνακα 10). Από τα αποτελέσματα του ελέγχου προέκυψε πως υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης ευθύνης στον θύτη και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης για τη βινιέτα της λεκτικής παρενόχλησης ($r_s = -.31$, $p < .001$). Στη περίπτωση της βινιέτας της σωματικής παρενόχλησης, υπάρχει αρνητική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης ευθύνης στον θύτη και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης ($r_s = -.24$, $p < .001$). Όσον αφορά την συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης ευθύνης στον θύτη και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης, υπάρχει αρνητική και μέτρια συσχέτιση στην περίπτωση της βινιέτας της παρενόχλησης με υπονοούμενο ($r_s = -.41$, $p < .001$). Δηλαδή, και για τις τρεις βινιέτες αυτή η συσχέτιση σημαίνει ότι όσο περισσότερο συμφωνεί ο/η συμμετέχοντας/ουσα με το ότι ο θύτης έχει ευθύνη για την κατάσταση, τόσο περισσότερο διαφωνεί με την αποδοχή των μύθων.

Μη παραμετρικός έλεγχος Spearman στις βινιέτες έγινε και για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα (βλ. Πίνακα 10). Από τα στατιστικά ευρήματα προέκυψε για τη βινιέτα της λεκτικής παρενόχλησης πως υπάρχει θετική και χαμηλή συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα ($r_s = .29$, $p < .001$). Όσον αφορά την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα, στη βινιέτα που αναφέρεται στη σωματική παρενόχληση υπάρχει θετική και χαμηλή συσχέτιση ($r_s = .32$, $p < .001$). Για τη βινιέτα της παρενόχλησης με υπονοούμενο, σημειώνεται πως υπάρχει θετική και μέτρια συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης και της απόδοσης ευθύνης στο θύμα ($r_s = .41$, $p < .001$). Ο έλεγχος έδειξε ότι όσο περισσότερο συμφωνεί κανείς με την απόδοση ευθύνης στο θύμα σε μια συνθήκη σεξουαλικής παρενόχλησης, τόσο περισσότερο αποδέχεται τις δηλώσεις των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Πίνακας 10
Συσχετίσεις των μεταβλητών

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Βινιέτα 1	1.Ορισμός	1									
	2.Απόδοση ευθύνης στον θύτη	.322**	1								
	3. Απόδοση ευθύνης στο θύμα	-.002	-.060	1							
Βινιέτα 2	4.Ορισμός	.153*	.240**	-.032	1						
	5. Απόδοση ευθύνης στον θύτη	.049	.374**	-.078	.625**	1					
	6. Απόδοση ευθύνης στο θύμα	.021	-.197**	.442**	-.202**	-.322**	1				
Βινιέτα 3	7.Ορισμός	.354**	.165*	-.121	.231**	.160*	-.152*	1			
	8. Απόδοση ευθύνης στον θύτη	.114	.447**	-.149*	.242**	.455**	-.347**	.392**	1		
	9. Απόδοση ευθύνης στο θύμα	-.006	-.251**	.445**	-.149*	-.346**	.651**	-.173*	-.467**	1	
Μύθοι	9.Αποδοχή Μύθων	-.158*	-.310**	.299**	-.308**	-.248**	.320**	-.302**	-.414**	.417**	1

*Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο 0.05 (2-tailed).

**Η συσχέτιση είναι σημαντική στο επίπεδο 0.01 (2-tailed).

Συζήτηση

Κύριος στόχος της παρούσας μελέτης που διεξήχθη αποτέλεσε πρωτίστως η διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων των νέων ανδρών και γυναικών σε διάφορα ζητήματα που αφορούν τη σεξουαλική παρενόχληση. Αναλυτικότερα, εξετάστηκαν οι απόψεις πάνω στο κατά πόσο θεωρούν και ορίζουν τα άτομα ότι μια κατάσταση αποτελεί παρενόχληση, κατά πόσο φέρει ευθύνη ο θύτης και κατά πόσο το θύμα, καθώς και κατά πόσο δέχονται ένα σύνολο δηλώσεων, οι οποίες στην πραγματικότητα αποτελούν μύθους για τη σεξουαλική παρενόχληση. Πάνω σε αυτά τα ζητήματα, εξετάστηκε το κατά πόσο παρουσιάζουν διαφορές οι απόψεις των νεαρών ανδρών και γυναικών μεταξύ τους. Παράλληλα με αυτά, μελετήθηκε η πιθανή σχέση που μπορεί να προκύπτει μεταξύ των προαναφερθεισών εννοιών.

Αναφορικά με το συνολικό δείγμα, ως προς το τι ορίζουν τα άτομα ως σεξουαλική παρενόχληση, φαίνεται πως κατά γενική ομολογία τα άτομα δεν χαρακτηρίζουν τη λεκτική συνθήκη ως σεξουαλική παρενόχληση, αλλά ορίζουν τις περιπτώσεις της σωματικής και της παρενόχλησης με υπονοούμενο ως σεξουαλική παρενόχληση. Σχετικά με την απόδοση ευθύνης στον θύτη, και στα τρία σενάρια των βινιετών φαίνεται πως το δείγμα θεωρεί πως ο θύτης φέρει ευθύνη για την κατάσταση. Όσον αφορά την απόδοση ευθύνης του θύματος, και πάλι στις τρεις περιπτώσεις υπάρχει συμφωνία ως προς τις απαντήσεις των συμμετεχόντων/ουσων, που δεν θεωρούν ότι το θύμα φέρει ευθύνη. Ακόμη, αναφορικά με την αποδοχή των μύθων, φαίνεται πως κατά κύριο λόγο τα άτομα δεν αποδέχονται τις διατυπώσεις που σχετίζονται με τη σεξουαλική παρενόχληση.

Εστιάζοντας πιο αναλυτικά στα αποτελέσματα, σημειώνεται αρχικά πως υπάρχουν διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς τι ορίζει κανείς ως σεξουαλική παρενόχληση. Πρωτίστως, υπενθυμίζεται πως η πρώτη βινιέτα αναφέρεται σε είδος παρενόχλησης λεκτικού τύπου, η δεύτερη βινιέτα αφορά σε σεξουαλική παρενόχληση σωματικού τύπου, ενώ η τρίτη περίπτωση αφορά τον τύπο παρενόχλησης που υπάρχει υπονοούμενο. Συγκεκριμένα στα ευρήματα, διαφορές προκύπτουν για τη δεύτερη και για την τρίτη βινιέτα, δηλαδή για τη σωματική και την παρενόχληση με υπονοούμενο. Το αποτέλεσμα που προκύπτει με βάση τα δεδομένα αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι τα δύο φύλα παρουσιάζουν διαφορές στις δύο αυτές συνθήκες, και ειδικότερα στο ότι οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες δείχνουν να θεωρούν σε

μεγαλύτερο βαθμό πως η εκάστοτε κατάσταση αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει την υπόθεση της ύπαρξης διαφορών. Δηλαδή, οι γυναίκες ορίζουν περισσότερες καταστάσεις από τους άνδρες ως σεξουαλική παρενόχληση και συμφωνεί με τη βιβλιογραφία (Γρηγορίου, 2010; Leigh et al., 2021; Mazer & Percival, 1989; Reilly et al., 1986; Rothgerber et al., 2021; Rotundo et al., 2001). Ωστόσο, για την πρώτη βινιέτα, δεν σημειώνονται ανάλογες διαφορές, οπότε και δεν επιβεβαιώνεται εδώ η αντίστοιχη υπόθεση.

Αρχικά, μια πιθανή ερμηνεία του ευρήματος είναι πως ίσως αυτό να αποτελεί απόρροια του ότι στη σωματική παρενόχληση και στην παρενόχληση με υponοούμενο, η παρενοχλητική συμπεριφορά είναι πιο άμεση και έκδηλη στην κατάσταση. Στην προκείμενη συνθήκη της λεκτικής μορφής, η παρενόχληση είναι πιο έμμεση και ίσως όχι τόσο εύκολα διακριτή. Άλλωστε, τα άτομα φαίνεται να πιστεύουν ότι μια πιο φανερή συμπεριφορά, όπως η σωματική επαφή ή κάποια αντίστοιχη έκδηλη συμπεριφορά αποτελεί συχνότερα σεξουαλική παρενόχληση (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Lim, 2018). Ακριβώς επειδή η πρώτη συνθήκη δεν αποτελεί μια τόσο έντονη, άρα ίσως και όχι τόσο “προσβλητική” συμπεριφορά, ώστε να θεωρείται μια τυπικά παρενοχλητική συμπεριφορά, είναι πιθανό τα άτομα να την χαρακτηρίζουν ως φλερτ ή ως συμπεριφορά μικρής σημασίας. Στην πραγματικότητα όμως, συνιστά ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή που ορίζεται ως τέτοια λόγω των επαναλαμβανόμενων αιτημάτων για συνεύρεση παρά την απόρριψή τους (Fitzgerald et al., 1997). Επίσης, μια πιθανή ερμηνεία για αυτή τη διαφοροποίηση μπορεί να αποτελεί το γεγονός ότι γενικότερα οι άνδρες, λόγω της διαφορετικής τους οπτικής στα σεξουαλικά ζητήματα αναφορικά με τις βραχυπρόθεσμες καταστάσεις αποδέχονται αλλά και παραβλέπουν πιο εύκολα τις επίμονες σεξουαλικές προσπάθειες φλερτ στο πλαίσιο της εύρεσης συντρόφου, οπότε και δεν χαρακτηρίζουν τόσο εύκολα όσο οι γυναίκες την εκάστοτε συμπεριφορά ως παρενόχληση (Leight et al., 2021). Αντίστοιχα, στην προκείμενη περίπτωση δηλαδή, οι επαναλαμβανόμενες προσπάθειες για ραντεβού μπορεί να θεωρηθούν για τους άνδρες πως αποτελούν προσπάθειες για την απόκτηση συντρόφου.

Όσο για την απόδοση ευθύνης στον θύτη, στην περίπτωση της παρενόχλησης με υponοούμενο εντοπίζονται επίσης διαφορές. Σε αυτό το σενάριο, επιβεβαιώνεται η υπόθεση για τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Εδώ δηλαδή, οι γυναίκες τείνουν πιο πολύ συγκριτικά με τους άνδρες να θεωρούν πως ο δράστης φέρει ευθύνη για το συμβάν. Αυτό συμφωνεί και με τα ευρήματα άλλων ερευνών (Γρηγορίου, 2010;

Key, 2008; Rusinko et al., 2010). Παρόλα αυτά, δεν σημειώνεται το ίδιο για τις περιπτώσεις της σωματικής και της λεκτικής σεξουαλικής παρενόχλησης, που δεν επισημαίνονται διαφοροποιήσεις. Ενδιαφέρον δείχνει να έχει αυτό το εύρημα, καθώς μόνο στη μια περίπτωση φαίνεται οι γυναίκες να συμφωνούν περισσότερο στο ότι ο δράστης έχει ευθύνη, ενώ στις υπόλοιπες κατά γενική ομολογία στην παρούσα έρευνα τα άτομα κάθε φύλου συμφωνούν στο ότι ο θύτης φέρει ευθύνη. Μάλιστα, γενικά από τις απαντήσεις προκύπτει ότι τα άτομα αποδίδουν μεγαλύτερη ευθύνη στο πρόσωπο του θύτη και μικρότερη στο πρόσωπο του θύματος, γεγονός που συνάδει και με τη βιβλιογραφία (Landström et al., 2015). Για τη συνθήκη της παρενόχλησης με υπονοούμενο, αναφορικά με το γεγονός ότι οι άνδρες αποδίδουν μικρότερο μερίδιο ευθύνης, αν υποθέσει κανείς ότι αυτό μπορεί να αποτελεί απόρροια των κοινωνικών νορμών για τους άνδρες (Burn, 2019; Wood et al., 2018), ενδέχεται αυτή η στάση να μεταφράζεται στο ότι οι άνδρες θεωρούν πως ο υπαινιγμός αποτελεί ένα θετικό σχόλιο για τη γυναίκα. Βέβαια, αυτό στην πραγματικότητα αποτελεί ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή (Fitzgerald et al., 1997). Παρόλα αυτά όμως, η επίδειξη αυτής της μορφής συμπεριφοράς μπορεί να αποτελεί δείγμα αρρενωπότητας και ένα θεμιτό κοινωνικό μοτίβο για τους άνδρες, στο πλαίσιο της σεξουαλικοποίησης των γυναικών (Burn, 2019).

Στο κομμάτι της απόδοσης ευθύνης στο θύμα, οι διαφορές είναι πιο έντονες. Σε κάθε σενάριο παρενόχλησης, σημειώνεται πως οι άνδρες αποδίδουν περισσότερη ευθύνη στο θύμα, ενώ οι γυναίκες λιγότερη. Αυτό το δεδομένο υποστηρίζεται από ανάλογες έρευνες (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Jamshed & Kamal, 2020; Rusinko et al., 2010). Σε ένα βαθμό, η αρκετά διακριτή διαφοροποίηση σε αυτό το ερώτημα, -υποστηρίζει την αρχική υπόθεση των διαφορών. Βέβαια, παρατηρείται πως και οι γυναίκες δύνανται να αποδίδουν ευθύνη στο θύμα, ακόμα και αν αυτό είναι γυναίκα -κάτι που συμβαίνει και εδώ αλλά σε αρκετά μικρό επίπεδο-, ειδικά αν παρουσιάζουν χαρακτηριστικά διεκδικητικής προσωπικότητας (Rusinko et al., 2010). Γενικά, πάντως, η απόδοση ευθύνης πολλές φορές δικαιολογείται από το φύλο του θύματος που είναι γυναίκα, καθώς από τη μεριά των ανδρών οι γυναίκες φαίνεται να θεωρούνται πως οι ίδιες είναι υπεύθυνες για την παρενόχληση, επομένως και θεωρείται ότι έχουν μερίδιο ευθύνης (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Jamshed & Kamal, 2020; Rusinko et al., 2010). Ταυτόχρονα, ως στοιχείο επίδειξης ανδρισμού και κυριαρχίας (Burn, 2019), οι άνδρες μπορεί να μειώνουν την κατάσταση του θύματος, κυρίως ως υπεύθυνο για την κατάσταση που προκλήθηκε παρά ως αποδέκτης των

πράξεων ενός άλλου άνδρα. Αντίστοιχα, επειδή οι γυναίκες βιώνουν με μεγαλύτερη συχνότητα τέτοια περιστατικά, είναι πιθανή η επίδειξη εμπάθειας για το πρόσωπο του θύματος (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Rusinko et al., 2010).

Αναφορικά με την αποδοχή των μύθων για τη σεξουαλική παρενόχληση, εντοπίζονται ίσως οι μεγαλύτερες διαφορές. Οι άνδρες τείνουν να αποδέχονται πιο πολύ τις δηλώσεις των μύθων συγκριτικά με τις γυναίκες, γεγονός σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία (Diehl et al., 2014; Lonsway et al., 2008; Sadler, 2018), επιβεβαιώνοντας και την αντίστοιχη υπόθεση που αναφέρει πως υπάρχουν διαφορές για τα δύο φύλα στην αποδοχή των μύθων. Οι άνδρες θεωρούν συχνότερα αποδεκτή τη σεξουαλική συμπεριφορά στην εργασία -όπως και στο πλαίσιο της προκείμενης έρευνας- καθώς θεωρείται πως γενικά η σεξουαλική προσοχή είναι φυσιολογική και αναπόφευκτη, οπότε και σε πολλές περιπτώσεις η σεξουαλική παρενόχληση καθίσταται ως ασήμαντη (Lonsway et al., 2008). Παράλληλα, οι άνδρες επιδεικνύουν μικρότερη ενσυναίσθηση σε τέτοια ζητήματα (Diehl et al., 2014), γεγονός που είναι σύμφωνο και συνδέεται και με το ότι βιώνουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με τις γυναίκες (Burn, 2019; National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2018; Wood et al., 2018). Ακόμη, οι άνδρες πολλές φορές δεν αντιλαμβάνονται πλήρως το ποσό απεχθής είναι η σεξουαλική παρενόχληση για τις γυναίκες (Diehl et al., 2014; Rotundo et al., 2001).

Αναφορικά με τις συσχετίσεις των μεταβλητών εντοπίζεται, αρχικά, συσχέτιση μεταξύ του ορισμού και της απόδοσης ευθύνης στον θύτη. Δηλαδή, όσο κανείς θεωρεί πως μια κατάσταση αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση, τόσο περισσότερο αποδίδει ευθύνη στον δράστη. Η ύπαρξη συσχέτισης ήταν αναμενόμενη από την αντίστοιχη υπόθεση. Αν και στις περιπτώσεις της λεκτικής μορφής και της παρενόχλησης με υπονοούμενο φαίνεται να υπάρχει χαμηλή συσχέτιση, στη συνθήκη της σωματικής μορφής είναι η συσχέτιση είναι ισχυρή, υποδηλώνοντας πως εκεί τα άτομα ακόμα περισσότερο επιβεβαιώνουν ότι όπου υπάρχει η παρενόχληση, τόσο περισσότερο ο θύτης φέρει μερίδιο ευθύνης. Η σωματική επαφή είναι η πιο εύκολα αναγνωρίσιμη μορφή παρενόχλησης, αφού όταν υπάρχει επαφή θεωρείται πολύ πιο άμεσα ότι κάποιος παρενοχλεί ένα άτομο (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Lim, 2018).

Όσο για τη σχέση του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της ευθύνης του θύματος, υπάρχουν διαφοροποιήσεις. Συγκεκριμένα, αν και με χαμηλή συσχέτιση, φαίνεται πως στη συνθήκη της σωματικής παρενόχλησης και σε αυτή που

αφορά σε υπονοούμενο, τα άτομα θεωρούν πως όσο μια κατάσταση ορίζεται ως παρενόχληση, τόσο μικρότερη ευθύνη έχει το θύμα, κάτι που τεκμηριώνεται και βιβλιογραφικά (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz; Key, 2008; Rusinko et al., 2010). Η υπόθεση πως υπάρχει σχέση μεταξύ των δύο εννοιών, επομένως, επιβεβαιώνεται κατ' αυτό τον τρόπο.

Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ απόδοσης ευθύνης του θύτη και απόδοσης ευθύνης του θύματος, οι συνθήκες της σωματικής παρενόχλησης και της παρενόχλησης με υπονοούμενο επιβεβαιώνουν την υπόθεση ύπαρξης σχέσης, αν και με όχι ιδιαίτερα ισχυρές συσχετίσεις. Δηλαδή, τα άτομα πιστεύουν πως όσο περισσότερο ευθύνεται ο δράστης για την κατάσταση, τόσο λιγότερο ευθύνεται το θύμα, και μάλιστα αποτελεί εύρημα που συμφωνεί και με την βιβλιογραφία (Landström et al., 2015).

Ενδιαφέρον αποτελεί όμως, πως στη λεκτική συνθήκη, δεν υπάρχει σχέση ούτε για τον ορισμό και την απόδοση ευθύνης στο θύμα, αλλά ούτε και συσχέτιση μεταξύ απόδοσης ευθύνης θύτη και απόδοσης ευθύνης θύματος. Όπως προαναφέρθηκε και επεξηγήθηκε και προηγουμένως πιο αναλυτικά, η λεκτική συνθήκη επειδή παρουσιάζεται στην παρούσα έρευνα με μια πιο έμμεση και ίσως όχι τόσο έκδηλη μορφή, μπορεί να θεωρήθηκε από τα άτομα περισσότερο ως κατάσταση φλερτ εξαρχής (de la Torre Laso & Rodríguez-Díaz, 2022; Leight et al., 2021; Lim, 2018). Δηλαδή, ενώ γενικά δεν θεωρείτο πως η κατάσταση αυτή αποτελεί παρενόχληση, δεν αποδίδεται κάποια ευθύνη στο θύμα κατά κύριο λόγο. Ενδεχομένως, αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ως ότι επειδή στη λεκτική παρενόχληση υπήρξε αρχικά μια αρνητική στάση του θύματος (άρνηση στην αρχή στις προτάσεις για συνεύρεση), η κατάσταση δεν αποτελεί παρενόχληση και ίσως άρα η γυναίκα της συνθήκης να μην θεωρείται ότι βρίσκεται σε μια θέση θύματος. Αντίστοιχα για την σχέση απόδοσης ευθύνης των δύο μελών, τα άτομα κατά κύριο λόγο συμφωνούν με την ευθύνη του θύτη περισσότερο από αυτή του θύματος, αλλά δεν είναι τόσο ισχυρή αυτή η σχέση ανάμεσά τους. Ανάλογη είναι η ερμηνεία όπως και για την προαναφερθείσα σχέση, καθώς ίσως επειδή η κατάσταση αυτή δεν κατατάσσεται από το σύνολο των ατόμων ως σεξουαλική παρενόχληση εξαρχής, δεν εντοπίζουν ενδεχομένως τους ρόλους του δράστη και του θύματος, και έτσι δεν αποδίδουν μεγαλύτερο και μικρότερο βαθμό ευθύνης κάπου συγκεκριμένα, απαραίτητα με το σκεπτικό ότι κάποιος διέπραξε μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά προς το άλλο άτομο, όπως ορίζεται δηλαδή και η παρενόχληση (Fitzgerald et al., 1997).

Ο ορισμός, η απόδοση ευθύνης στον δράστη και στο θύμα σημειώνουν συσχετίσεις με την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης, όπως

αναμένονταν από τις αντίστοιχες ερευνητικές υποθέσεις. Πιο επεξηγηματικά, όταν κανείς αποδέχεται τις διατυπώσεις των μύθων της σεξουαλικής παρενόχλησης, τόσο λιγότερο κρίνει μια κατάσταση ως περιστατικό παρενόχλησης. Άλλωστε, οι διατυπώσεις των μύθων (Lonsway, 2008), αποτελούν κατά κάποιο τρόπο συνθήκες σεξουαλικής παρενόχλησης, αφού τα στοιχεία τους είναι αντίστοιχα με αυτά της βιβλιογραφίας που ορίζει την έννοια (Burn, 2019; Fitzgerald et al., 1997; άρθρο 2 περ. δ του ν. 3896/2010). Αντίστοιχα, όσο μεγαλύτερη είναι η αποδοχή στους μύθους, τόσο μεγαλύτερη είναι και η επίρριψη ευθύνης στο θύμα και μικρότερη στον θύτη. Δηλαδή, όσο περισσότερο θεωρείται πως φέρει ευθύνη το ένα μέλος της κατάστασης, τόσο λιγότερο φέρει το άλλο (Landström et al., 2015), κάτι που εδώ και επιβεβαιώνεται, συνδέεται και ενισχύεται και με την αποδοχή των μύθων. Αξιοσημείωτο είναι πάντως το γεγονός ότι όλες οι συσχετίσεις παρουσιάζονται ως σχετικά χαμηλές.

Αξίζει να σχολιαστεί και η ισχύς των συσχετίσεων. Όπως έχει γίνει ανάλυση για κάθε μια συσχέτιση ξεχωριστά, φαίνεται σε όλες τις περιπτώσεις οι συσχετίσεις να είναι χαμηλές ή μέτριες. Εξαίρεση αποτελεί μόνο μία που βρέθηκε ισχυρή, που αφορά τη σχέση μεταξύ του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της ευθύνης που φέρει ο θύτης στη βινιέτα της σωματικής μορφής παρενόχλησης. Το ότι οι συσχετίσεις δεν είναι ως επί το πλείστο ισχυρές δεν συνεπάγεται ότι δεν είναι και στατιστικά σημαντικές. Επειδή κατά τα τελευταία ειδικά χρόνια, το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης έχει αναπτύξει πλήθος διαστάσεων ερευνητικά, ίσως είναι δύσκολο οι έννοιες που ερευνώνται να συσχετιστούν στενά, καθώς ήδη η επεξήγηση για κάθε έννοια μεμονωμένα είναι περίπλοκη, οπότε και ο προσδιορισμός των συσχετίσεων καθίσταται ακόμα πιο σύνθετος (Quick & McFadyen, 2017). Συνολικά, αυτό μεταφράζεται ίσως ως ότι η σχέση ανάμεσα στην κάθε έννοια δεν αποτελεί απαραίτητα υψηλό προγνωστικό παράγοντα για την ακριβή διαμόρφωση της στάσης που λαμβάνει το άτομο που αξιολογεί την κάθε μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης. Όμως, παρόλα αυτά σημειώνονται μέσα από αυτές τις συσχετίσεις πιθανές ενδείξεις για το πως η αντίληψη σε ένα ζητούμενο του φαινομένου, λόγου χάριν της μη αποδοχής του ορισμού, μπορεί να συνάδει με ένα άλλο ζητούμενο, δηλαδή στο συγκεκριμένο παράδειγμα με την απόδοση ευθύνης στο θύμα. Ίσως επομένως, η σεξουαλική παρενόχληση να μην μπορεί να είναι εύκολα και πάντα προβλέψιμη (Quick & McFadyen, 2017), ακόμα και αν κάποια στοιχεία της αποτελούν μερικώς ενδείξεις για το πως διαμορφώνεται η στάση επί του θέματος ως ένα βαθμό.

Κύριο ερώτημα για τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες της έρευνας είναι το με ποιο σκεπτικό διαμορφώνονται οι απόψεις και οι στάσεις τους με βάση όλα τα προαναφερόμενα αποτελέσματα και δεδομένα. Μια εξήγηση για την απόδοση των απαντήσεων, στηρίζεται στις νόρμες. Κάτι το οποίο χαρακτηρίζεται κοινωνικά ως ανήθικο ή αποτελεί αποκλίνον στοιχείο, λαμβάνει πιο αυξημένες αιτιολογικές αποδόσεις (Alicke et al., 2011). Στην προκείμενη περίπτωση, και βάσει των νομικών και κοινωνικών ορισμών που δόθηκαν στο θεωρητικό πλαίσιο, η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί ένα τέτοιο στοιχείο, κάτι που, απροσδόκητα, κατά γενική ομολογία ποικίλλει ανάλογα τη μορφή παρενόχλησης. Βέβαια, επειδή η νόρμα για τους άνδρες διαφέρει από ότι στις γυναίκες, ισχύει ένα μοτίβο επίδειξης αρρενωπότητας και σεξουαλικοποίησης της γυναίκας (Burn, 2019; Wood et al., 2018), γεγονός που θέτει μικρότερο εύρος ορίων για το τι θεωρούν οι άνδρες παρενόχληση, εν αντιθέσει με τις γυναίκες που τους είναι ένα αρκετά απεχθές φαινόμενο (Diehl et al., 2014; Rotundo et al., 2001).

Με βάση την κοινωνικογνωστική οπτική, η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί μια κατάσταση προερχόμενη από τις έμφυλες ανισότητες και τον σεξισμό της κοινωνίας που υποδεικνύουν την ασθενέστερη θέση της γυναίκας και την υπεροχή του άνδρα (Karila, 2017). Αυτά τα στοιχεία επιδρούν στην καθημερινή κουλτούρα κοινωνικά, και είναι γεγονός ότι έχει εδραιωθεί η ιδέα ότι η γυναίκα αποτελεί απλά μια μορφή διασκέδασης για τον άνδρα (Karila, 2017), χωρίς να σημαίνει κάτι παραπάνω για αυτόν. Οι νόρμες αυτές δεν οδηγούν μονάχα σε περιστατικά παρενόχλησης, αλλά και διατηρούν αυτή τη νοοτροπία και ενισχύουν τις προσδοκίες των ρόλων των φύλων (Pina, 2009). Θα μπορούσε να θεωρηθεί πως οι μυθολογίες γύρω από τη σεξουαλική παρενόχληση αποτελούν δηλώσεις επιβεβαίωσης αυτών των νορμών. Οι διαφοροποιήσεις των φύλων με βάση αυτή την προσέγγιση, θα μπορούσε να αναφέρεται στο ότι οι άνδρες τείνουν σε μικρότερο βαθμό να ορίζουν συγκριτικά με τις γυναίκες μια κατάσταση ως σεξουαλική παρενόχληση, όχι μόνο λόγω της επιρροής που ασκείται από τις νόρμες και την αφομοίωσή τους, αλλά ενδόμυχα και ως τρόπο διατήρησής τους.

Η απόδοση ευθύνης μπορεί να περιγράψει μέσα από ένα μοντέλο που αφορά στο ποιος θεωρείται ένοχος (Alicke et al., 2011). Με βάση πολιτισμικά κριτήρια, τα άτομα σχηματίζουν τη στάση τους για την κατάσταση, δηλαδή βάσει του τι θεωρείται κοινωνικά αποδεκτό, κάτι που διαμορφώνεται με κριτήρια όπως το αν η πράξη αποσκοπεί κάπου, κατά πόσο υπάρχει σύνδεση μεταξύ της συμπεριφοράς και του

αποτελέσματος, και κατά πόσο προβλέπεται να προκύπτουν συνέπειες για την κατάσταση (Alicke et al., 2011). Η μομφή προς ένα πρόσωπο αποτελεί αποδοκιμασία για την πράξη (Alicke et al., 2011). Τα άτομα επίσης, τείνουν να αξιολογούν την κατάσταση αυθόρμητα και συχνά με βάση κατά πόσο παρουσιάζουν κοινά στοιχεία με τον δράστη της κατάστασης (Alicke et al., 2011). Αυτό το μοντέλο για τον σχηματισμό μιας αιτιακής απόδοσης μπορεί να συσχετιστεί με τις κοινωνικές νόρμες. Κοινωνικοιστορικά, οι άνδρες κοινωνικοποιούνται σε ρόλους που αντικατοπτρίζουν τη σεξουαλική διεκδίκηση και την επιμονή, ενώ οι γυναίκες υιοθετούν ένα πιο υποτακτικό πρότυπο (Kapila, 2017; Pina, 2009). Αν επομένως θεωρηθεί πως υπάρχει μεγαλύτερη ταύτιση των ανδρών με το πρόσωπο του θύτη σε ορισμένες καταστάσεις, τότε είναι πιο πιθανό οι άνδρες να αποδώσουν λιγότερη ευθύνη στον θύτη και περισσότερη στο θύμα, καθώς είναι πιο εξοικειωμένοι με την αντίληψη που αφορά στον δράστη. Αντίστοιχα, μπορεί να θεωρηθεί πως οι γυναίκες επιδεικνύουν μεγαλύτερη σύνδεση με την κατάσταση του θύματος ως το ασθενέστερο πρόσωπο της συνθήκης, επομένως και προβάλλουν μεγαλύτερη αντίσταση προς τον θύτη, άρα και του επιρρίπτεται μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης.

Οι απόψεις των αναδυόμενων ενηλίκων της παρούσας έρευνας υποδηλώνουν την ύπαρξη διαφόρων θέσεων στα θέματα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Το γεγονός ότι τους χαρακτηρίζει η αστάθεια στη διαμόρφωση των στάσεων για διάφορα θέματα (Arnett & Padilla, 2015), συνδέεται με τις διαφορετικές αντιλήψεις που εκφράζονται. Ακόμα, και πιο συγκεκριμένα, οι διαφοροποιήσεις που επιδεικνύουν οι άνδρες και οι γυναίκες σε σεξουαλικού τύπου ζητήματα (Norona et al., 2014) μπορούν να θεωρηθούν ως βάση των διαφορετικών πεποιθήσεών τους στα θέματα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Βέβαια, παρά τις διαφορές, ακριβώς επειδή η προσωπικότητα σε αυτές τις ηλικίες δεν εμφανίζει σταθερά χαρακτηριστικά, δεν είναι απαραίτητο ότι οι ίδιες απόψεις θα υφίστανται για τα ίδια άτομα και μετά από μερικά χρόνια. Παρόλα αυτά, είναι θετικό το γεγονός πως τα νεότερα άτομα, αν και εκφράζουν ως άνδρες και γυναίκες μεταξύ τους διαφορές, έχουν κοινή γνώμη για πολλά ζητήματα τα οποία αποτελούν σεξουαλική παρενόχληση, και δεν φαίνεται ιδιαίτερα να αποδέχονται αυτό το φαινόμενο. Σε σχέση με παλαιότερα (Γρηγορίου, 2010; Rothgerber et al., 2021; Terpstra & Baker, 1987; Τζιώτα, 2003), μπορεί να επιβεβαιώνεται και από αυτή την έρευνα πως πράγματι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν διαφορετικές απόψεις στα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης, παρόλα αυτά παρουσιάζονται όλο και σε μικρότερο βαθμό.

Καταληκτικά και μέσα από -το σύνολο των ευρημάτων, είναι χρήσιμη η συζήτηση για τη διαμόρφωση της αντιμετώπισης του θέματος της σεξουαλικής παρενόχλησης. Επειδή οι απόψεις των νέων καθρεπτίζουν σε έναν βαθμό το τι γίνεται και το πώς αντιμετωπίζεται το φαινόμενο στην κοινωνία, κρίνεται χρήσιμη η αξιοποίηση της γνώσης που υπάρχει πάνω σε αυτές για την πρόληψη και τον περιορισμό του ζητήματος. Η εκπαίδευση πάνω στο τι πραγματικά αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να ευαισθητοποιήσει τα άτομα ώστε να περιοριστεί, και να υπάρχει μάλιστα μικρότερη απόδοση ευθύνης για το θύμα, ακόμα και διευκόλυνση για την αναφορά ενός περιστατικού από κάποιο άτομο που το υπέστη (Burn, 2019; Lonsway et al., 2008). Σημαντική είναι και η ανάπτυξη ενσυναίσθησης που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τα βιώματα ατόμων που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, με απώτερο σκοπό τόσο τη μείωση των περιστατικών όσο και την αντίδραση στην έκθεση σε μια τέτοια κατάσταση (Diehl et al., 2014). Η μεταβολή των νορμών που υποδεικνύει την κυριαρχία των ανδρών και την υποταγή των γυναικών (Burn, 2019; Kapila, 2017; Pila, 2009; Wood et al., 2018), είναι ένα στοιχείο που μπορεί να μεταβληθεί ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη ισότητα και μικρότερη απόσταση για τα δύο φύλα.

Η εκπαίδευση για αυτές τις θέσεις μπορεί να επιτευχθεί ήδη από το σχολικό περιβάλλον. Μέσω της εκπαίδευσης των παιδιών από δασκάλους και ψυχολόγους στην ευαισθητοποίηση, την ισότητα και την ενσυναίσθηση γενικά για τα άτομα γύρω τους, μέσω δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν το ομαδικό και το δραματικό παιχνίδι, αλλά και την ανάπτυξη σχετικών συζητήσεων που θα δίνεται η ευκαιρία να συμμετέχουν όλοι. Φυσικά, καλό είναι ενθαρρύνεται σε περίπτωση ύπαρξης περιστατικού από τον οποιονδήποτε η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για συζήτηση του θέματος. Επίσης, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η διεξαγωγή σεμιναριακού τύπου μαθημάτων για την εκπαίδευση πάνω σε σεξουαλικά ζητήματα. Σε αντίστοιχες ενέργειες μπορούν να μεταβούν οι εργασιακοί φορείς. Δηλαδή, αρχικά η διεξαγωγή ομαδικών δραστηριοτήτων εκτός του πλαισίου εργασίας μπορεί να βοηθήσει τα άτομα στο να αλληλεπιδράσουν σε ένα λιγότερο πιεστικό και απαιτητικό περιβάλλον, αναπτύσσοντας ίσως ισχυρότερες διαπροσωπικές σχέσεις. Παράλληλα, η ύπαρξη σεμιναρίων με αναφορές σε ζητήματα ενσυναίσθησης και αλληλοκατανόησης, μπορεί να κάνει τους εργαζόμενους να εξοικειωθούν στις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις. Επίσης, κρίνεται και εδώ πολύ σημαντική η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, το οποίο δεν θα είναι ένα παρενοχλητικό περιβάλλον, αλλά μάλιστα σε περίπτωση που

συμβεί κάτι θα στηρίξει το θύμα, χωρίς να το υποβαθμίσει. Είναι πολύ σημαντικό να σημειωθεί πως είτε σε σχολικό είτε σε εργασιακό πλαίσιο, η ύπαρξη ψυχολόγου είναι απαραίτητη για την συζήτηση ζητημάτων παρενόχλησης που μπορεί να προκύψουν και χρήζουν άλλης αντιμετώπισης. Τέλος, ο καθορισμός συνεπειών για τον θύτη τόσο από το εκάστοτε πλαίσιο όσο και από τον νόμο κρίνεται απαραίτητη, και μάλιστα αυτές καλό είναι να θεσπιστούν μέσα από την πρόβλεψη ανάλογων κυρώσεων και επιμορφωτικών θεσμών.

Περιορισμοί της Έρευνας

Αν και τα ευρήματα της έρευνας είναι σημαντικά, υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί. Αρχικά, ένας περιορισμός αφορά στο γεγονός ότι όλες οι ερωτήσεις αναφέρονται σε παρενόχληση και δηλώσεις από άνδρα θύτη προς γυναίκα θύμα. Με αυτό τον τρόπο δεν διαφαίνεται η αντίθετη οπτική, ώστε να αναδειχθεί και το αν έχει σημασία το φύλο του εκάστοτε προσώπου. Επίσης, στις βινιέτες το πλαίσιο αφορούσε πάντα ένα εργασιακό περιβάλλον και σενάρια που διαδραματίστηκαν μεταξύ συναδέλφων, γεγονός που και πάλι θα μπορούσε να παρουσιάζει μεταβαλλόμενες απόψεις αν τα σενάρια τοποθετούνταν και σε διαφορετικά περιβάλλοντα με άτομα άλλης εξουσιαστικής ισχύος. Ακόμη, αναφορικά με την βινιέτα που περιγράφεται μια κατάσταση λεκτικής σεξουαλικής παρενόχλησης, ενδέχεται αυτή η κατάσταση να μην ήταν αρκετά διακριτή και άρα σαφής ως παρενόχληση, λόγω του ότι δεν εμπεριείχε μια άμεση “ντροπιαστική” συμπεριφορά προς το θύμα. Επιπρόσθετα, σχετικά με το ερωτηματολόγιο “ The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale”, δεν υπήρξε ανάλυση των τεσσάρων υποκατηγοριών του αρχικού ερωτηματολογίου, οι οποίες ενδεχομένως θα παρείχαν παραπάνω λεπτομέρειες. Τέλος, σχετικά με το δείγμα, πέρα από τα άτομα που δήλωσαν πως είναι άνδρες ή γυναίκες, υπήρξαν μόνο δύο απαντήσεις που δηλώθηκε η επιλογή «άλλο», οπότε και δεν συμπεριλήφθηκαν στις αναλύσεις που αφορούσαν τις διαφορές φύλου, καθώς θεωρήθηκε πως δεν αποτελούν αντιπροσωπευτικό αριθμό ατόμων.

Μελλοντικές Κατευθύνσεις

Στην παρούσα μελέτη υπογραμμίστηκαν σημαντικά στοιχεία και σχέσεις για τις απόψεις και τις στάσεις των νέων για τη σεξουαλική παρενόχληση. Οι μελλοντικές έρευνες επί του θέματος θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα παρόντα δεδομένα ως εμπλουτισμό για τον σχεδιασμό νέων μελετών. Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να υπάρξει χειρισμός στο φύλο του θύτη και του θύματος και στο περιβάλλον σε αντίστοιχα σενάρια, καθώς και να μελετηθούν εκτενέστερα και με πλήθος διαφορετικών παραδειγμάτων οι διαφορετικές μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης. Ακόμη, η συσχέτιση των παραπάνω εννοιών με ακόμη περισσότερα στοιχεία που θα μπορούσαν να έχουν επίδραση στον σχηματισμό απόψεων -ενδεικτικά όπως την σεξουαλικότητα, την αντίδραση του θύματος, ακόμα και την ψυχική κατάσταση των συμμετεχόντων- μπορεί να αναδείξει με μεγαλύτερη λεπτομέρεια το πως διαμορφώνουν τα άτομα τις αντιλήψεις τους για το φαινόμενο.

Βιβλιογραφία

- Alicke, M. D., Rose, D., & Bloom, D. (2011). Causation, norm violation, and culpable control. *The Journal of Philosophy*, 108(12), 670-696.
- Arnett, J. J. (2014). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. Oxford University Press.
- Arnett, J. J., & Padilla-Walker, L. M. (2015). Brief report: Danish emerging adults' conceptions of adulthood. *Journal of Adolescence*, 38, 39-44. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2014.10.011>
- Burn, S. M. (2019). The psychology of sexual harassment, *Teaching of Psychology*, 46(1), 96-103. <https://doi.org/10.1177/0098628318816183>
- Γρηγορίου, Σ. (2010). Στάσεις φοιτητών και φοιτητριών στο κοινωνικό φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*.
- de la Torre Laso, J. & Rodríguez-Díaz, J. M. (2022). The relationship between attribution of blame and the perception of resistance in relation to victims of sexual violence. *Frontiers in psychology*, 13, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.868793>
- Diehl, C., Glaser, T., & Bohner, G. (2014). Face the consequences: Learning about victim's suffering reduces sexual harassment myth acceptance and men's likelihood to sexually harass. *Aggressive Behavior*, 40(6), 489-503. <https://doi.org/10.1002/ab.21553>
- Fitzgerald, L. F., Swan, S., & Magley, V. J. (1997). But was it really sexual harassment?: Legal, behavioral, and psychological definitions of the workplace victimization of women. In W. O'Donohue (Ed.). *Sexual harassment: Theory, research, and treatment* (pp. 5-28). Allyn & Bacon.
- IBM Corp. (2022). *IBM SPSS Statistics for Windows* (Version 29.0) [Computer software]. IBM Corp.
- Jamshed, N., & Kamal, A. (2020). Gender differences in the attribution of responsibility for sexual harassment: A students' perspective. *Journal of Pakistan Medical Association*, 70(2), 341-343. <https://doi.org/10.5455/JPMA.15509>

- Kapila, P. (2017). Theoretical perspectives to sexual harassment of women at workplace. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*, 6(9), 32-35.
- Kenig, S., & Ryan, J. (1986). Sex differences in levels of tolerance and attribution of blame for sexual harassment on a university campus. *Sex Roles*, 15(9-10), 535–549. <https://doi.org/10.1007/BF00288230>
- Key, C. W. (2008). Identifying factors that produce blame for sexually harassing behavior. *Brigham Young University*.
- Landström, S., Strömwall, L. A., & Alfredsson, H. (2016). Blame attributions in sexual crimes: Effects of belief in a just world and victim behavior. *Nordic Psychology*, 68(1), 2-11. <https://doi.org/10.1080/19012276.2015.1026921>
- Leigh, S., Thomas, A. G., & Davies, J. (2021). The effects of sex and outcome expectancies on perceptions of sexual harassment. *Plos one*, 16(12), e0261409. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0261409>
- Lim, Y. J. G. (2018). Multiple perpetrator sexual assault: The relationship between the number of perpetrators, blame attribution, and victim resistance. *City University of New York John Jay College of Criminal Justice*.
- Lonsway, K. Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale. *Sex Roles: A Journal of Research*. <https://doi.org/10.1037/t05371-000>
- Lonsway, K. A., Cortina, L. M., & Magley, V. J. (2008). Sexual harassment mythology: Definition, conceptualization, and measurement. *Sex roles*, 58(9), 599-615. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9367-1>
- Malone, D., & McHugh, C. (2021). Individual Differences in Perception of Sexual Harassment in University Students.
- Mazer, D. B., & Percival, E. F. (1989). Ideology or experience? The relationships among perceptions, attitudes, and experiences of sexual harassment in university students. *Sex roles*, 20(3), 135-147. <https://doi.org/10.1007/BF00287987>
- McLaughlin, H., Uggen, C., & Blackstone, A. (2012). Sexual harassment, workplace authority, and the paradox of power. *American sociological review*, 77(4), 625-647. <https://doi.org/10.1177/0003122412451728>
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2018). *Sexual harassment of women: climate, culture, and consequences in academic sciences, engineering, and medicine*.

- Νόμος 3896/2010. Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης. Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. (ΦΕΚ 207/Α/ 8-12-2010).
- Norona, J. C., Preddy, T. M., & Welsh, D. P. (2014). How Gender Shapes Emerging Adulthood. *Oxford Handbooks Online*.
<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199795574.013.13>
- Pina, A., Gannon, T. A., & Saunders, B. (2009). An overview of the literature on sexual harassment: Perpetrator, theory, and treatment issues. *Aggression and Violent Behavior, 14*(2), 126–138. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2009.01.002>
- Quick, J. C., & McFadyen, M. (2017). Sexual harassment: Have we made any progress?. *Journal of occupational health psychology, 22*(3), 286.
<https://doi.org/10.1037/ocp0000054>
- Reilly, M. E., Lott, B., & Gallogly, S. M. (1986). Sexual harassment of university students. *Sex Roles: A Journal of Research, 15*(7-8), 333–358.
<https://doi.org/10.1007/BF00287976>
- Rothgerber, H., Kaufling, K., Incorvati, C., Andrew, C. B., & Farmer, A. (2021). Is a reasonable woman different from a reasonable person? Gender differences in perceived sexual harassment. *Sex Roles, 84*(3), 208-220.
<https://doi.org/10.1007/s11199-020-01156-8>
- Rotundo, M., Nguyen, D.-H., & Sackett, P. R. (2001). A meta-analytic review of gender differences in perceptions of sexual harassment. *Journal of Applied Psychology, 86*(5), 914–922. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.5.914>
- Rosen, L. D. (1990). Perceptions of sexual harassment: spontaneous responses to vignettes varying initiator status, recipient behavior, and recipient response.
- Rusinko, H. M., Bradley, A. R., & Miller, J. (2010). Assertiveness and Attributions of Blame toward Victims of Sexual Assault. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 19*(4), 357–371. <https://doi.org/10.1080/10926771003788961>
- Sadler, N. (2018). Myths, masterplots and sexual harassment in Egypt. *The Journal of North African Studies, 1*–24. <https://doi.org/10.1080/13629387.2017.1419872>
- Shechory-Bitton, M., & Zvi. L. (2020). Is it harassment? Perceptions of sexual harassment among lawyers and undergraduate students. *Frontiers in psychology, 11*, 1793. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01793>

- Spalding, N. J., & Phillips, T. (2007). Exploring the Use of Vignettes: From Validity to Trustworthiness. *Qualitative Health Research*, 17(7), 954–962. <https://doi.org/10.1177/1049732307306187>
- Στρατηγάκη, Μ., Μαυρομμάτη – Λαγάνη, Α., Σαμίου, Μ. & Χαραλάμπη, Α. (n.d.). *Απόψεις και στάσεις των ανδρών απέναντι στη σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία*. Actionaid. https://www.actionaid.gr/sites/default/files/ActionAidHellas_SafeAtWork_Report_2022.pdf
- Terpstra, D. E., & Baker, D. D. (1987). A hierarchy of sexual harassment. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 121(6), 599–605.
- Τζιώτα, Σ. (2013). *Οι στάσεις των νέων στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης*, ΕΛ. ΜΕ. ΠΑ.
- Wood, L., Hofer, S., Kammer-Kerwick, M., Parra-Cardona, J. R., & Busch-Armendariz, N. (2018). Sexual harassment at institutions of higher education: Prevalence, risk, and extent. *Journal of interpersonal violence*, 36(9-10), 4520-4544. <https://doi.org/10.1177/0886260518791228>

Παράρτημα 1

Δημογραφικά Στοιχεία

Παρακαλώ συμπληρώστε τα εξής στοιχεία:

Φύλο:

Άνδρας/Γυναίκα

Ηλικία:

(18, 19 ,20 , 21 , 22 , 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29)

Τόπος Διαμονής:

Πόλη (από 10000 και πάνω)/ Κωμόπολη (από 5000 έως 10000)/ Χωριό (μέχρι 5000)

Μορφωτικό Επίπεδο:

Δημοτικό/Γυμνάσιο/Λύκειο/ Προπτυχιακό/Μεταπτυχιακό

Αν είστε φοιτητής συμπληρώστε σε ποιο έτος είστε:

1ο, 2ο, 3ο , 4ο , >4

Παράρτημα 2

Βινιέτες

Παρακάτω παρατίθενται τρία εντελώς υποθετικά σενάρια. Αυτά διαδραματίζονται μεταξύ δύο ατόμων, περιγράφοντας σε κάθε ένα κάποια διαφορετική κατάσταση. Παρακαλώ διαβάστε τα σενάρια προσεκτικά και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις με την εξής διαβάθμιση:

1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ
4. Πολύ
5. Εντελώς

1. Ο Γιάννης και η Μαρία εργάζονται στο ίδιο κατάστημα στο εμπορικό κέντρο. Συχνά μπορεί να βγαίνουν όλοι μαζί και με άλλους συναδέλφους τους. Ο Γιάννης έχει πει στην Μαρία να βγουν πολλές φορές οι δύο τους ραντεβού τις τελευταίες εβδομάδες, αλλά εκείνη έχει απορρίψει τις προτάσεις του. Ο Γιάννης παρόλα αυτά, λίγο καιρό μετά, ξεκινά ξανά να ζητάει στην Μαρία να βγουν, αυτή την φορά με περισσότερα κοπλιμέντα.

- α) Θεωρείτε ότι αυτή η κατάσταση είναι σεξουαλική παρενόχληση;
- β) Ευθύνεται ο Γιάννης για τη συμπεριφορά του απέναντι στην Μαρία;
- γ) Ευθύνεται η Μαρία για τη συμπεριφορά του Γιάννη απέναντί της;

2. Ο Γιάννης και η Μαρία εργάζονται στο ίδιο κατάστημα στο εμπορικό κέντρο. Κάποια φορά που τακτοποιούν τα πράγματα στην αποθήκη, καθώς η Μαρία πάει να πιάσει ένα κουτί από ένα ψηλό ράφι, ο Γιάννης πάει από πίσω της και την κρατάει από τη μέση, και φευγαλέα κατεβάζει τα χέρια του και πιάνει τους γλουτούς της.

- α) Θεωρείτε ότι αυτή η κατάσταση είναι σεξουαλική παρενόχληση;
- β) Ευθύνεται ο Γιάννης για τη συμπεριφορά του απέναντι στην Μαρία;
- γ) Ευθύνεται η Μαρία για τη συμπεριφορά του Γιάννη απέναντί της;

3. Ο Γιάννης και η Μαρία εργάζονται στο ίδιο κατάστημα στο εμπορικό κέντρο. Συχνά μπορεί να βγαίνουν όλοι μαζί και με άλλους συναδέλφους τους. Αφού τελειώνουν την δουλειά και είναι έτοιμοι να φύγουν για να βγουν, ο Γιάννης της αναφέρει “Αφού έχεις τόση αντοχή για να βγεις θα ήθελα να φανταστώ και σε τι άλλο αντέχεις έτσι...”.

- α) Θεωρείτε ότι αυτή η κατάσταση είναι σεξουαλική παρενόχληση;
- β) Ευθύνεται ο Γιάννης για τη συμπεριφορά του απέναντι στην Μαρία;
- γ) Ευθύνεται η Μαρία για τη συμπεριφορά του Γιάννη απέναντί της;

Παράρτημα 3

The Illinois Sexual Harassment Myth Acceptance Scale

Παρακαλώ να διαβάσετε προσεκτικά κάθε πρόταση και να δώσετε την απάντηση που αντιπροσωπεύει καλύτερα την προσωπική σας άποψη από 1 = «διαφωνώ απόλυτα» έως 7 = «συμφωνώ απόλυτα».

1. Οι γυναίκες δεν θα πρέπει να προσβάλλονται τόσο γρήγορα όταν ένας άνδρας στη δουλειά εκφράζει σεξουαλικό ενδιαφέρον.
2. Οι κατηγορίες για σεξουαλική παρενόχληση πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη.
3. Οι γυναίκες μπορούν συνήθως να σταματήσουν την ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή από έναν συνάδελφο λέγοντάς το στον προϊστάμενό τους.
4. Οι γυναίκες που ισχυρίζονται ότι έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση συνήθως υπερβάλλουν.
5. Οι περισσότερες γυναίκες το απολαμβάνουν κρυφά όταν οι άνδρες τους «την πέφτουν» στη δουλειά.
6. Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς κατηγορίες για σεξουαλική παρενόχληση που δεν καταγγέλλθηκαν εκείνη τη χρονική στιγμή.
7. Οι γυναίκες δεν θα έπρεπε να ανέχονται τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας.
8. Οι γυναίκες που επικαλούνται σεξουαλική παρενόχληση συνήθως έχουν κάνει κάτι για να την προξενήσουν.
9. Οι περισσότερες γυναίκες κολακεύονται όταν τραβούν τη σεξουαλική προσοχή των ανδρών με τους οποίους εργάζονται.
10. Εφόσον μια γυναίκα δεν χάνει τη δουλειά της, ο ισχυρισμός της για σεξουαλική παρενόχληση δεν πρέπει να λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη.
11. Η σεξουαλική παρενόχληση είναι εξευτελιστική για τις γυναίκες.
12. Οι γυναίκες που περιμένουν εβδομάδες ή μήνες για να καταγγείλουν τη σεξουαλική παρενόχληση πιθανότατα απλώς την επινοούν.
13. Μερικές φορές μια γυναίκα έχει μια πλασματική σχέση με το αφεντικό της και στη συνέχεια ισχυρίζεται ότι την παρενόχλησε σεξουαλικά.

14. Αν μια γυναίκα δεν κάνει καταγγελία, μάλλον δεν ήταν αρκετά σοβαρό ώστε να πρόκειται για σεξουαλική παρενόχληση.
15. Σχεδόν όλα τα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης θα έληγαν αν η γυναίκα έλεγε απλώς στον άντρα να σταματήσει.
16. Μερικές φορές οι γυναίκες επινοούν ισχυρισμούς για σεξουαλική παρενόχληση για να αποσπάσουν χρήματα από τον εργοδότη τους.
17. Οι γυναίκες μερικές φορές προβαίνουν σε καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση χωρίς προφανή λόγο.
18. Μια γυναίκα μπορεί εύκολα να καταστρέψει την καριέρα του προϊσταμένου της ισχυριζόμενη ότι «της ρίχτηκε».
19. Είναι αναπόφευκτο ότι οι άνδρες θα «την πέφτουν» σε γυναίκες στον χώρο εργασίας.
20. Οι γυναίκες συχνά υποβάλλουν ανούσιες καταγγελίες για σεξουαλική παρενόχληση.
21. Οι θύτες της σεξουαλικής παρενόχλησης πρέπει να λογοδοτούν για τη συμπεριφορά τους.
22. Γυναίκες που «πιάνονται» να έχουν σχέση με τον προϊστάμενό τους μερικές φορές ισχυρίζονται ότι ήταν σεξουαλική παρενόχληση.
23. Αν μια γυναίκα παρενοχλείται σεξουαλικά, κάτι πρέπει να έχει κάνει και να το προκάλεσε.
24. Οι γυναίκες μπορούν συνήθως να σταματήσουν την ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή λέγοντας απλώς στον άνδρα ότι η συμπεριφορά του δεν εκτιμάται.